

Vuosikertomus 2021

Tekstit: Minna Saano, Maarit Seeling, Markku Juusola, Helinä Kujala ja EHYT ry

Graafinen suunnittelu: Sanna Pyykkö / Sopiva Design

Kuvitus: Kaisa Pasanen / Carnivore Oy

Valokuvat: Jukka Rapo, Markku Juusola, EHYT ry ja kuvapankit (Rodeo ja Pixabay)

Sisällys

Toiminnanjohtajan esipuhe.....	4
Verkkosivujen suosio kasvaa.....	5
Julkaisut.....	6
LAPSET JA NUORET.....	8
Koulut ja oppilaitokset	9
Nuoret Pakka-toimijoina -hanke	10
Toisen asteen oppilaitokset	11
Monikulttuurisuus	12
Saavutettavaa päihde- ja pelikasvatusta	13
Buenotalk	14
Ehkäisevä päihdetyö nuorisotyössä	15
Muut	16
Nuoret-osaston tunnuslukuja	18
AIKUISET.....	20
Työelämä	21
Rahapelaaminen	22
EHYTin kohtaamispaikat	23
Päihdeneuvonta	24
Päihdeasiamiestoiminta	25
Aikuiset-osaston tunnuslukuja	26
ALUE- JA JÄRJESTÖTOIMINTA.....	28
Alueellinen toiminta	29
Järjestötoiminta	30
Kampanjat	31
Alue- ja järjestötoiminnan tunnuslukuja	32
VIESTINTÄ JA JÄRJESTÖVERKOSTO.....	34
Vaikuttamistyö	35
Viestintä	36
Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto	37
Muut	38
Viestinnän ja vaikuttamistyön tunnuslukuja	40
HENKILÖSTÖ JA TALOUS.....	42
Henkilöstö	43
Talous	44
LIITTEET.....	53

EHYT:n toiminnanjohtaja Marja Pakarinen.

Toiminnanjohtajan esipuhe

Ehkäisevä päihdetyö koskettaa meitä kaikkia. Me Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:ssä työskentelemme niin yksilöiden, yhteisöjen kuin yhteiskunnan tasolla ja työmme ulottuu lapsista ja nuorista työ- ja eläkeikäisiin. Ehkäisevän ja ihmisarvoa kunnioittavan päihdetyön tehtävänä on vahvistaa kaikkea sitä, mikä suojaa ihmistä päihdehaitoilta, ja toisaalta ehkäistä ja vähentää päihteisiiin liittyviä riskejä ihmisten elämässä.

Yksi viime vuoden menestystarina oli toiminnan aloittaminen nuorten suosimassa TikTok-palvelussa. EHYT:n Buenotok-videoita katsottiin vuoden aikana huikat 9,2 miljoonaa kertaa. Päihde- ja pelikasvatusta toteutettiin edelleen myös kuntien ja oppilaitosten kanssa. Vuoden aikana oppilaitoksissa koulutettiin yli 20 000 oppilasta, vanhempaa ja ammattilaisista, sekä uutena kohderyhmänä toisella asteella työskenteleviä ammattilaisia.

Uusia kohderyhmiä tavoitettiin myös aikuisille suunnatussa työssä. Työllisyyspalveluiden henkilökunnalle kehitettiin Päihdeet työelämässä -koulutusta ja rahapelihaittojen ehkäisytyössä koulutettiin järjestöjä. Elokolo-kohtauspaikoissa käyntejä kertyi yli 27 000, vaikka korona toi arkeen rajoituksia. Viime vuonna Elokoloissa jaettiin ennätysmäärä hävikkiruokakasseja vapaaeh-

toisten avustuksella. Ruoka-apu itsessään on tärkeää, mutta samalla kassin hakeminen on pieni kohtaamisen hetki. Joillekin se viikon ainoa.

EHYT:n Päihdeneuvonta tarjoaa keskusteluapua päihteisiiin liittyvissä huolissa ympäri vuorokauden. Puheluiden määrä on korona-aikana kasvanut lähes 50 prosentilla. Tämä kertoo osaltaan kasvaneesta varhaisen tuen ja palveluiden tarpeesta. Puheluissa kuuluu myös huoli läheisten päihdeiden käytöstä.

EHYT:n Alue- ja järjestötoimintaan oman erityispiirteensä toi sote-uudistus, joka eteni vihdoon valmistelusta toimeenpanoon. EHYT olikin kysytty kumppani monissa alueellisissa verkostoissa ja työryhmissä. Vuoden aikana saimme uusia jäsenjärjestöjä ennätyselliset 14 kappaletta.

Hankkeet ovat tärkeä resurssi uuden kehittämiseen. Vuonna 2021 hankkeissa tuotettiin muun muassa selkokielisiä aineistoja, tuettiin somalin- ja arabiankielisiä perheitä, kehitettiin nuorisotyöntekijöiden ehkäisevän päihdetyön osaamista ja käynnistettiin joukkueurheilulajeja harrastaville nuorille suunnattu hanke.

Yhteiskunnallisen vaikuttamisen osalta vietettiin vaalien vuotta. EHYT ja Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto kampanjoivat yhteisellä vaaliteemalla: Maailman

onnellisin maa, jossa päihdeongelma koskettaa jokaista. Kampanjoilla tavoitettiin tuhansia kuntien ja uusien hyvinvointialueiden päättäjiä. Vuonna 2021 saimme Suomeen myös ensimmäisen valtakunnallisen päihde- ja riippuvuusstrategian. Sen valmistelussa EHYT on tehnyt yhteistyötä viranomaisten kanssa jo useita vuosia.

Kaikki virtaa, mikään ei ole pysyvää – sanoi jo antiikin filosofi Herakleitos. Viime vuonna sopeuduimme jo toista vuotta koronapandemiaan. Samalla käynnissä oli suuria yhteiskunnallisia muutoksia, kuten sote-rakennuudistus. Tänä talvena maailmaa on järkyttänyt sota. Muuttuva yhteiskunta ja sitä ravistelevat kriisit asettavat niin ihmisten kuin organisaatioiden joustavuuden, jaksamisen ja muutoskyvyn koe-tukselle. EHYT:n vuotta 2021 voi katsella suurella ylpeydellä: kymmeniä tuhansia kohtaamisia, monipuolisia materiaaleja ja viestintää, luovia toimintatapoja, uusia kohderyhmiä ja aktiivista vaikuttamista siihen, että päätöksiä tehdään ihmisten hyvinvointia ajatellen.

*Marja Pakarinen
va. toiminnanjohtaja
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry*

Verkkosivujen suosio kasvaa

ehyt.fi

Kävijämäärät kasvoivat

21,8 %

vuoteen 2020 verrattuna.
EHYT:n verkkosivuilla vieraili

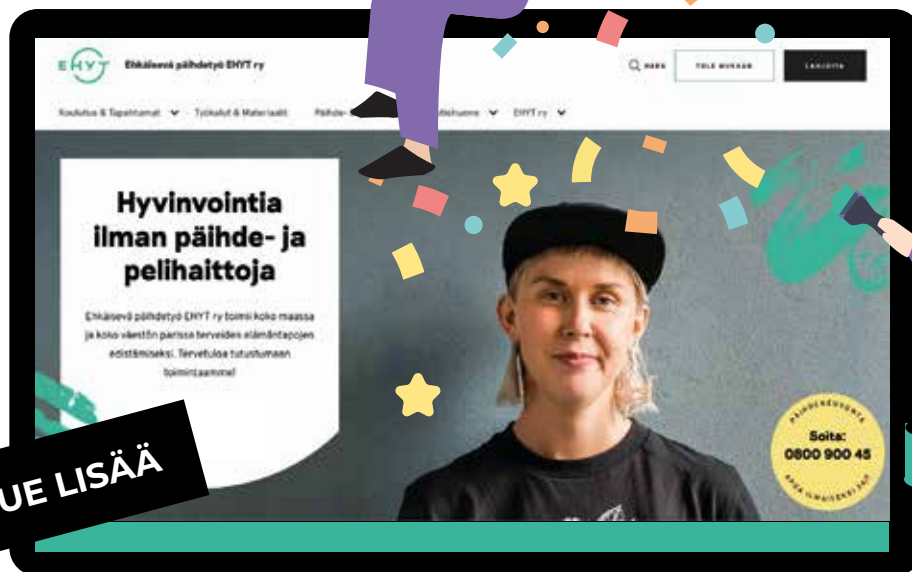
167 133

uniikkia kävijää.

Verkkosivujen osalta vuoden viimeinen kvartaali oli ennätysmäisen vilkas:

54 441

uniikkia kävijää.

EHYT ja EPT-verkosto kampanjoivat yhdessä yhteisellä vaaliteemalla sekä kunta- että aluevaaleissa. Kampanjoinnin tueksi rakennettiin hyvinvointivaalit.fi -sivusto. Sivustolla kävi vuoden aikana

7423

uniikkia kävijää.

ehyt.fi uutishuoneessa julkaistiin

120

tiedotetta, blogia ja artikkeleita.

Vuoden 2021 lopussa julkaistiin EHYT:n **selkokieliset verkkosivut.**

Luetuimmat uutishuonejutut:

- Lahjoita lämpöä -kampanja alkaa (6566 uniikkia sivulatausta)
- Maustamiskortit vesittävät tiukentuneen tupakkalain (3011)
- Alkoholilla on huono lääke stressiin ja ahdistukseen – 8 vinkkiä, miten pidät alkoholin käytön kohtuullisena myös korona-aikana (1650)

Luetuimmat elämäntapa- ja tietoartikkelit:

- Kannabis (4808 uniikkia sivulatausta)
- Mitä jos oma lapsi käyttää kannabista (2656)
- Alkoholin käytön vähentäminen – miten pääsen alkuun? (2393)

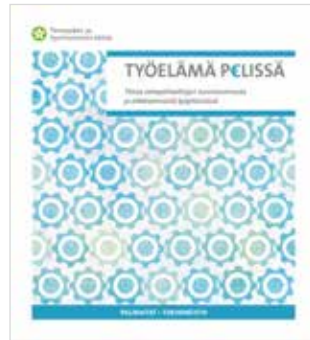

Tiesitkö tämän lääkkeistäsi ja alkoholista -opas suomeksi ja ruotsiksi

Opas alkoholin ja lääkkeiden yhteisvaikutuksista uusittiin ja on saatavana sähköisenä versiona sekä suomeksi että ruotsiksi. Opas sisältää lääkelistan, josta voi selvittää yleisten lääkkeiden ja alkoholin mahdollisia yhteisvaikutuksia. Opas on suunnattu ikääntyneille ihmisille ja se on tehty yhdessä Apteekkariiton kanssa.

Suomenkielisen oppaan voi ladata osoitteesta: ehyt.fi/tuote/tietopaketti-alkoholista-ja-laakkeista/

Ruotsinkielisen oppaan voi ladata osoitteesta: ehyt.fi/sv/material-publikationer

Työelämä pelissä -opas työnantajan tueksi

Työnantajille tarkoitettu Työelämä pelissä -tukiaineisto opastaa rahapelihaittojen ehkäisyyn ja tunnistamiseen. Oppaassa annetaan vinkkejä siihen, miten rahapelaamisen voi ottaa työpäällä puheeksi ja kuinka työntekijän voi ohjata avun piiriin. Oppaan tarkoituksena on nostaa esiin rahapelaamisen riskejä ja herätellä työnantajia huomioimaan rahapelaaminen osana työntekijöiden hyvinvoinnin edistämistä.

Uudistuneessa Työelämä pelissä -tukiaineistossa on tietoa rahapelihaittojen tunnistamisesta ja ehkäisemisestä työyhteisössä. Tukiaineisto on laadittu yhteistyössä EHYTin, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen, Työterveyslaitoksen ja Työturvallisuuskeskuksen kanssa.

Aineiston voi ladata osoitteesta: ehyt.fi/tuote/tyoelama-pelissa/

Materiaali on saatavilla myös ruotsiksi: ehyt.fi/sv/produkt/arbetslivet-pa-spel/

Päihde- ja pelikasvatusta oppilaitoksissa

EHYT tarjoaa erilaisia päihdekasvatuksen ja pelikasvatuksen sisältöjä alakouluista korkeakouluihin saakka. Päihde- ja pelikasvatusta oppilaitoksissa -esitteessä esitellään valikoimassa olevat koulutukset niin oppilaille, opiskelijoille ja huoltajille kuin kasvatusalan ammattilaisillekin. Esitteessä on tietoa myös verkosta löytyvistä työkaluista ja materiaaleista, jotka ovat kasvatusalan ammattilaisten vapaassa käytössä.

Esitteen voi ladata tai tilata painettuna EHYTin materiaalipankista:

ehyt.fi/tuote/ehkaisevaa-paihde-ja-pelikasvatusta-kouluille-ja-oppilaitoksille-esite

Saatavilla myös ruotsiksi: ehyt.fi/sv/produkt/broschyr-forebyggande-rusmedelsarbete-och-spelfostran-till-skolor-och-larostanalter/

Selvis-hanke tuotti selkokieliä tietoa-esitteitä eri päihteistä

Selvis-hanke tuotti vuoden aikana selkokieliä tietoa-esitteitä alkoholista, kannabiksesta, digipelaamisesta, rahapelaamisesta sekä tupakasta ja nuuskasta. Esitteet ovat ladattavissa EHYTin verkkosivuilla:

Tietoa alkoholista: ehyt.fi/tuote/tietoa-alkoholista-selkokieli/

Tietoa kannabiksesta: ehyt.fi/tuote/tietoa-kannabiksesta-selkokieli/

Tietoa digipelaamisesta: ehyt.fi/tuote/tietoa-digipelaamisesta/

Tietoa rahapelaamisesta: ehyt.fi/tuote/tietoa-rahapelaamisesta-selkokieli/

Tietoa tupakasta ja nuuskasta: ehyt.fi/tuote/tietoa-tupakasta-ja-nuuskasta-selkokieli/

Audit-testi saamen kielillä

EHYT on julkaissut Audit-testin inarinsaameksi, koltansaameksi ja pohjoissaameksi. Audit-testillä voi arvioida alkoholinkäyttöä. Se sopii välineeksi sekä alkoholin käyttäjille että sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille.

Testit ovat ladattavissa pdf-muodossa EHYTin verkkosivuilta:
ehyt.fi/tyokalut-ja-materiaalit

EHYT-teemalehti

Teema-lehdessä keskityttiin aikuisten päihteidenkäytön tilanteeseen ja muutoksiin. Miten päihdekulttuuri on muuttunut taide- ja viihdepiireissä? Entä nuorten aikuisten kohdalla? Millaisia haasteita on päihdepalveluihin hakeutumisessa? Mitä voi tehdä, jos läheisen päihteiden käyttö aiheuttaa huolia?

Teema-lehti löytyy myös EHYTin verkkokaupasta: ehyt.fi/tyokalut-ja-materiaalit

Digipelaaminen on kauhea harrastus! -animaatio

Onko Digipelaaminen kauhea harrastus? Mitä hyviä ja huonoja puolia pelaamiseen voi liittyä?

Toisinaan on vaikea aloittaa pelaamisesta tai siihen liittyvistä asioista puhuminen. Tämä animaatio antaa niin nuorille kuin aikuisillekin hyviä vinkkejä ajankäytöstä, ikärajoista, pelaamisesta, ystävistä ja pelisäännöistä.

Animaatio on tuotettu yhteistyössä Tussitaikurit Oy / Marker Wizards Ltd:n, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n Spelkunskap-hankkeen ja Koulutyön kanssa.

Videon suomenkielinen versio:
ehyt.fi/uutishuone/video/digipelaaminen-on-kauea-harrastus/

Videon ruotsinkielinen versio:
ehyt.fi/sv/produkt/digitalt-spelande-ar-en-hemsk-hobby-animation/

Työkalut ja materiaalit – tukea työhön!

Nämä ja paljon muuta löydät ehyt.fi verkkosivuilta kohdasta Työkalut ja materiaalit, mistä voit ladata tai tilata esitteitä, lehtiä ja muita työkaluja. Englannin- ja ruotsinkieliset materiaalimme löytyvät verkkokaupan kieliversioista.

Minkälaista on ehkäisevä päihdetyö nuorisotyössä? Yhteenveto keväällä 2021 toteutetusta kyselystä

Keväällä 2021 toteutettiin kysely, jossa nuorisotyöntekijöiltä kysyttiin, minkälaista ehkäisevää päihdetyötä he tekevät ja minkälaisia haasteita ja onnistumisia he ovat työssään kohdanneet. Nuorisualan Osaamiskeskustoiminnan ja Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttamaan kyselyyn vastasi 321 nuorisotyöntekijää.

Raportin voi ladata verkkosivulta:
ehyt.fi/tuote/minkalaista-on-ehkaiseva-paihde-tyo-nuorisotyossa-yhteenveto-kevaalla-2021-toteutetusta-kyselysta-nuorisotyontekijoille/

LAPSET JA NUORET

EHYT koulujen kumppanina hyvinvointityössä

Kumppanuussopimuksella EHYTin kanssa kunta voi vahvistaa kasvatustyötään ja edistää lasten ja nuorten hyvinvointia. Sopimus mahdollistaa kouluille ja oppilaitoksille maksuttomat EHYTin päihde- ja pelikasvatuksen oppitunnit.

Kumppanuussopimus solmitaan kunnan ja EHYTin välillä oppilaitoksissa tehtävän ehkäisevän päihdetyön kustannuksista, tavallisesti vuodeksi kerrallaan. Tällä hetkellä sopimuksen on allekirjoittanut 20 kuntaa eri puolilla Suomea.

– Kumppanuussopimus antaa kouluille mahdollisuuden ottaa maksuttomasti vastaan EHYTin tarjoamia päihde- ja pelikasvatusoppitunteja, vanhempainiltoja ja henkilöstöinfoja, selittää oppilaitostyön päällikkö **Päivi Christensen** sopimuksen sisältöä.

Kunnille ehkäisevän päihdetyön tekeminen on lakisääteinen velvoite, johon ne voivat konkreettisesti vastata yhteistyöllä EHYTin kanssa. Yhteistyön hyödyt ovat kauaskantoisia:

– Investoimalla lasten ja nuorten hyvinvointiin voidaan mahdollisesti säästää korjaavan työn puolella. Tässä voimme olla yhtenä tekijänä mukana, toteaa Christensen.

Keskustelun virittäjä

Päihde- ja pelikasvatuksen oppitunneilla EHYTin kouluttajat käyttävät osallistavia ja vuorovaikutuksellisia toimintamenetelmiä. Niiden avulla keskustellaan peleistä, ikärajoista ja elämäntaitoista, anonyymisti kysellään päihteisiin ja nuorten elämään liittyviä asioita, käydään läpi alkoholikulttuuria ja luodaan miellekarttoja päihteiden hyödyistä ja haitoista.

Yläkoululaisille tehdyllä interaktiivisella kyselyllä saadaan reaaliaikainen

tieto alueen päihteidenkäytön tilanteesta. Kun kunnalla on useamman vuoden ajan kumppanuussopimus, voidaan alueellisia kokonaisuuksia ja seuranta kartoittaa pitkäjänteisesti.

– Koemme olevamme kodin ja koulun yhteinen kasvatuskumppani, joka havahduttaa ja virittää keskustelua. Se, mitä oppilaat tunneilla kertovat, on hyvä lähtökohta jatkaa keskusteluja opettajien, vanhempien ja oppilaiden kesken.

Kiitosta ja suosituksia

Kumppanuussopimukset ovat olleet menestystarina. Palaute oppitunneista on ollut poikkeuksetta kiittävää; kunnat kokevat EHYTin hyväksi ja suositeltavaksi kumppaniksi, oppilaiden palautteet ovat yli 90 prosenttisesti hyviä *”Opin tunnilla paljon ja varsinkin ikärajoihin liittyviä asioita, kiitos kun kävitte meillä”*, ja opettajat kertovat saaneensa ajankohtaista ja hyödyllistä tietoa.

– Koulujen kysyntä päihdekasvatukseen on niin suuri, että vastaan tulevat resurssit. Jos saisimme yhdenkin uuden työntekijän, voisimme lisätä toimintaamme. Koulujen mediakasvatusta tukevaan pelikasvatukseen voimme edelleen ottaa lisää kumppanuuksia, Christensen kertoo.

Lohja panostaa päihdekasvatukseen

– Meillä on vahva tahtotila tehdä ehkäisevää päihdetyötä, ja erityisesti nuorisotyössä siihen on haluttu panos-

taa, sanoo Lohjan kaupungin päihdetyöntekijä **Helena Sipiläinen** ja kertoo, ettei isossa kunnassa yksi päihdetyöntekijä kuitenkaan pysty vastaamaan kaikkien päihdekasvatuksen tarpeeseen.

– Onkin ollut luontevaa jakaa vastuuta EHYTin kanssa. Yhteistyötä olemme tehneet jo yli 10 vuoden ajan kumppanuussopimuksen pohjalta.

Sipiläinen koordinoi kunnan ehkäisevää päihdekasvatusta. Hän tuntee alueiden vahvuudet ja haasteet ja on ollut asiantuntijana suunnittelemassa EHYTin kanssa tehtävää päihdetyötä ja sen sisältöjä. Tänä vuonna EHYTin osuus on laajentunut 7.- ja 9.-luokkalaisten päihdekasvatustunneista myös 8.-luokkalaisiin.

– EHYTin toimintamalleilla, keskustelulla ja pohdiskelulla päihdekasvatuksella voidaan vaikuttaa oppilaiden asenteisiin ja sitä kautta kokeiluihin. Kun luokassa vallitseva tilanne saadaan näkyviin, on siitä hyvä lähteä jatkamaan keskustelua niin oppilaiden, vanhempien kuin kasvattajienkin kesken. Mielestäni menetelmät ovat todella toimivia.

Nuorten alkoholinkäytössä on tapahtunut positiivista kehitystä 2000-luvun alusta lähtien. Niiden nuorten osuus, jotka eivät käytä alkoholia lainkaan, on kasvanut merkittävästi. Vuoden 2021 Kouluterveyskysely osoittaa, että nuorten viikoittainen alkoholinkäyttö ja kuukausittainen humalajuominen on laskenut.

Arvaamaton käytös huolestuttaa nuoria

Hatanpään koulun 7.-luokkalaiset oppilaat osallistuivat Pakka-kävelyn pilotointiin. Kävelyreitillä varrella nuorten kanssa keskusteltiin mm. päihteiden käytöstä johtuvasta turvattomuuden tunteesta julkisissa tiloissa.

Nuoret PAKKA-toimijoina -hankkeessa toteutettiin syksyllä 2021 kaksi seitsemäsluokkalaisten turvallisuuskävelyä, joiden avulla kartoitettiin, millaisia tuntemuksia julkisilla paikoilla näkyvä päihteiden käyttö nuorissa herättää. Lisäksi selvitettiin, missä julkisissa tiloissa ja somekanavissa nuoret kohtaavat päihteiden käyttöä tai välitystä. Piloteista kertyneitä tietoja hyödynnetään alueiden kehittämisessä.

Pakka-kävely on suunnattu 7-luokkalaisille, joiden itsenäinen elinpiiri laajenee yläasteelle siirryttyään. Koulumatkoilla ja harrastuksiin tai kaverien luokse mennessä moni kohtaa matkan varrella päihtyneitä ja ehkä äänekkäitä aikuisia viettämässä aikaa. Ilmiö herättää monessa pelonsekaisia tuntemuksia.

– Nuoret kokevat päihtyneet arvaamattomiksi ja ohittamisen epämiellyttäväksi. Se saattaa johtaa siihen, että he eivät uskalla kulkea päämääräänsä lyhyintä tietä, hankkeen projektipäällikkö **Katri Saarela** kertoo.

Vuonna 2021 Pakka-kävely ehdittiin toteuttaa Tampereella ja Eksoten alueella Parikkalassa. Syksylle suunniteltua Vaasan kävelyä jouduttiin siirtämään koronatilan takia.

Kävely toteutettiin aikataulusyistä koulujen lähialueilla. Koulun lähellä kulkevien reittien pysähdyspaikoilla keskusteltiin myös muista paikoista ja siitä, millaisia tuntemuksia ne herättävät. Mukana kävelyllä olivat hankkeen molemmat työntekijät ja ainakin yksi koulun aikuinen yhteyshenkilö. Kävelyt ovat noin kilometrin pituisia ja kestävät yhden oppitunnin eli 45 minuuttia.

– Kävellessä käsittelemme nuorten kanssa valittuja teemoja ja selvitämme, millaiset kokemukset aiheuttavat heissä turvattomuutta ja missä he ovat nähneet päihteiden käyttöä ja välittämistä. Kokoamme tiedot ja toimitamme ne

kunnallisille päätöksentekijöille hyödynnettäväksi, jotta he osaavat ottaa nuorten kokemukset huomioon ja puuttua häiritsevään toimintaan.

Tuloksia pystytty jo hyödyntämään

Pakka-kävelyt lähtevät liikkeelle aina koulun pihasta. Aika on rajallinen, joten reitti ja keskustelun teemat valitaan ennakkoon. Vaikka koulureitin välittömässä läheisyydessä ei olisikaan häiritsevää käyttäytymistä, niin nuoria rohkaistaan miettimään tarvittaessa myös vaihtoehtoisia reittejä.

– Kannustamme nuoria puhumaan siitä, missä näitä kokemuksia on tullut ja mikä tekee niistä epämiellyttäviä. Monesti aiheeseen täytyy johdatella, mutta nuoret osaavat pukea tuntemuksiaan todella hyvin sanoiksi sen jälkeen, kun he rupeavat avautumaan, Saarela kehaisee.

Eniten turvattomuuden tunnetta herättää se, että päihtynyt käyttäytyy äänekkäästi ja aggressiivisesti. Nuori huolehtii, mitä tehdä ja miten päästä tilanteesta pois.

Nuoret vastaavat kävelyn pysähdyspaikoilla puhelimitään kyselyyn, jolla kerätään tietoa nuorten kokemuksista ja ajatuksista. Tiedot kootaan ja jaetaan kunkin koulun oppilaskunnan käsiteltäväksi, minkä jälkeen ne toimitetaan tiedoksi koulun rehtorille ja paikallisille

päätäjille.

Saarela korostaa, että on tärkeää selvittää, missä julkisissa tiloissa ja somekanavissa nuoret kohtaavat päihteiden käyttöä tai välitystä.

Tampereella syksyn Pakka-kävelyn tuloksia on jo hyödynnetty kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa.

– Olisi todella tärkeää saada nuorten ääni oikeasti kuuluviin paikallisessa päätöksenteossa eikä niin, että osallistaminen olisi muodollista ja aikuiset päättäisivät miten parhaaksi katsovat. Turvattomuuden kokemukset ovat aika yleisiä, kun omatoimisuus lisääntyy, Saarela sanoo.

EHYT:n Nuoret Pakka-toimijoina -hankkeen selvityksestä ilmenee, että alaikäiset saavat käsiinsä alkoholia ja nikotiinituotteita pääsääntöisesti kavereiden ja täysi-ikäisten tuttujen kautta, mutta sosiaalinen media on noussut päihteiden välityksessä erityisen tärkeään rooliin. Nuorten ei tarvitse itse olla aloitteellisia, vaan heille tarjotaan somessa päihteitä ostettavaksi. Erityisesti Snapchatissa tarjoudutaan joko hakijaksi alaikäisille tai myydään jo hankittua alkoholia. Kyseeseen vastasi 260 yläkouluissa ja 204 ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevaa nuorta Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiirin, Tampereen ja Vaasan alueilta.

Aikuistumassa olevat nuoret kaipaavat keskustelua ja viestiä siitä, ettei päihteitä tarvitse käyttää. Ehkäisevä päihdetyö toisella asteella -koulutus rohkaisee ja tukee opettajia.

Laadukas opetus lisää nuorten hyvinvointia

Ehkäisevä päihdetyö toisella asteella on EHYTin koulutus ammattilaisille, jotka toimivat lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa. Koulutus rohkaisee ja tukee opettajia; arjen opetustyö on arvokasta ehkäisevää päihdetyötä.

Koulutussuunnittelija **Anu Rautama** kertoo pitkään olleen ajatuksissa, että toisen asteen ammattilaisille pitäisi saada koulutus päihdekasvatuksesta. Kun kentältä alkoi tulla pyyntöjä koulutuksen järjestämisestä, oli hetki otollinen.

EHYTin ensimmäinen kahden tunnin verkkokoulutus pidettiin viime vuoden elokuussa, ja sen jälkeen niitä on järjestetty useita. – Nyt voi sanoa, ettemme olleet omien havaintojemme kanssa väärässä, koulutus osui opettajien ja oppilaitosten muun henkilökunnan aitoon tarpeeseen.

Päihdeohjelmasta tukea

– Opettajien prioriteetti on ymmärrettävästi opettamisessa, ei päihdekasvatuksessa ja ehkäisevässä työssä. Mutta ne kuuluvat opettajien velvollisuuksiin. Mitä työ käytännössä on, siihen koulutuksessa tuomme selkeyttä, kertoo Rautama.

Useammankin pykälän nojalla laki velvoittaa puuttumaan päihteiden käyttöön oppilaitoksissa. Esimerkiksi nikotiinituotteiden käyttö on niiden alueilla kielletty.

– Päivin, öin, alaikäisiltä, täysi-ikäisiltä, henkilökunnalta, vierailta, opettajilta ja oppilailta, siis aina ja kaikilta, täsmentää Rautama.

Oppilaitoksille on suositus koota päihdeohjelma, johon on luotu portaat

siitä, miten edetä, jos päihteiden käyttöä koulussa havaitaan. – Opiskelijalla on nuuska huulella ja opettaja pyytää sen poistamaan. Jos hän poistaa, on asia ok, jos ei, on seuraava porras mennä asian kanssa rehtorille tai toimialajohtajalle. Jos se ei tehoa, mitä sitten tehdään, selviää päihdeohjelmasta, antaa Rautama esimerkin.

Yhtä ja samaa, kaikille oppilaitoksille toimivaa päihdeohjelmaa ei ole, koska oppilaitokset ja niiden käytänteet eroavat toisistaan. Koulutuksessa päihdeohjelman tekemiseen annetaan ohjeita kunkin oppilaitoksen omista lähtökohdista toimivan ohjelman koostamiseksi.

Hyvinvointia koulusta

Rautaman kokemusten mukaan osalla opettajista ei ole juurikaan tietoa ehkäisevästä päihdetyöstä, toisten tiedot kaipaavat päivytystä ja osalla on hyvinkin paljon perehtyneisyyttä.

– Opettajat usein mieltävät, että ehkäisevä päihdetyö on opetuksesta erillinen asia. Yllätyksenä voi tulla, että moni opettaja on sitä koko ajan tehnytkin. Laadukas opetus, hyvä vuorovaikutus opettajan ja opiskelijoiden välillä, oikea-aikainen tuki opiskelun haasteissa, yhteisöllisyydestä huolehtiminen ja jokaisen osallistaminen ovat kaikki omalta osaltaan ehkäisevää päihdetyötä. Kaikki nämä asiat vaikuttavat nuoren hyvinvoinnin tunteeseen ja

vähentävät riskiä käyttää päihteitä.

Koulutus sisältää tietoa myös päihdekentästä sekä valtakunnallisesti että alueellisesti. Yksi osio ohjeistaa opettajia puheeksi ottamisessa; kenen velvollisuus on ottaa päihdeet puheeksi ja miten se tehdään, jos on huoli opiskelijasta.

Pienet teot

Pakollinen toinen aste on paikka, jossa likimain kaikki 16–20-vuotiaat nuoret kohdataan. Aikuistumassa olevat nuoret kaipaavat tukea, mallia ja viestiä siitä, ettei päihteitä tarvitse käyttää, vaikka lähestyvä täysi-ikäisyys antaa siihen enemmän mahdollisuuksia.

Opettajille ja koulun henkilökunnalle halutaan kertoa, että pienilläkin liikkeillä arjen koulutyössä voidaan tehdä paljon. – Kun katsotaan, että kaikki pysyvät kyydissä, jokainen tuntee olevansa osa ryhmää, tehdään jo paljon, toteaa Rautama.

Päihdeohjelma on tärkeä työväline oppilaitoksen ammattilaisille. Sen avulla on helpompi puuttua päihteiden käyttöön ja ottaa päihteisiin liittyvä huoli puheeksi. Hyvin toteutettu päihdeohjelma myös edistää opiskelijoiden hyvinvointia, parantaa turvallisuutta ja vaikuttaa positiivisesti ilmapiiriin.

Hadiya-hanke kohtaa arabian- ja somalin-kielisiä nuoria ja vanhempia.

Hadiya-hankkeesta apua vanhemmuuteen

Hadiya -hankkeen tavoitteena on ehkäistä somalin- ja arabiankielisten nuorten päihde- ja rahapelihaittoja sekä tarjota nuorten vanhemmille tukea arjen kasvatushaasteisiin.

Hadiya-hankkeen koulutussuunnittelijat **Malika Diouani** (arabiankielinen toiminta) ja **Abdirahman Rage** (somalinkielinen toiminta) kertovat, että arabian ja somalinkielisten perheiden nuoret ja heidän vanhempansa saattavat elää erilaisissa kuplissa, joiden todellisuudet eivät vastaa toisiaan. Hadiya-hanke rakentaa siltoja todellisuuksien välille.

– Vanhemmat eivät välttämättä tiedä, miten helposti nuorten tavoitettavissa sekä rahapelit että päihteet Suomessa ovat. Ne ovat islamilaisessa kulttuurissa *haram*, ehdottomasti kiellettyjä, eikä vanhemmilla itsellään ole ehkä mitään kokemusta kummastakaan. Lapset joutuvat kuitenkin tasapainottelemaan kahden kulttuurin välissä. Ehdoton kiello ilman perusteluja ei aina suojaa kokeiluilta, Diouani kertoo.

Useille perheille ongelmat tulevat vastaan täytenä yllätyksenä, kun nuoret alkavat kyseenalaistaa perinteitä.

Hadiya-hanke tehti vuonna 2021 tutkimuksen, jossa haastateltiin arabiankielisiä muslimivanhempia. Tulokset osoittivat, että vanhemmat tarvitsevat myös omasta mielestään tukea nuorten elämäntilanteen ymmärtämiseksi sekä päihde- ja rahapeliasioiden ottamiseksi puheeksi.

Hyvinvointi ennen kaikkea

Vuonna 2021 nuorten ryhmät toimivat Vantaan Hakunilassa ja Helsingin Vuo-

saassa.

Hadiya-hanke vahvistaa päihde- ja rahapelihaittoilta suojaavia tekijöitä nuorten arjessa sekä tarjoaa nuorille mielekästä ja mieluisaa toimintaa. Ohjelmassa on muun muassa elokuvissa käymistä, yhdessä ateriointia, futsalin pelaamista, leipomista, nuorten hyvinvointia edistävien projektien tekemistä ja ennen kaikkea keskustelua aiheista, joita kotona ei ehkä aina osata ottaa puheeksi.

Ryhmien keskusteluapuna toimivat Hadiya-keskustelukortit ja kuvitteelliset hahmot Leyla ja Ali, jotka seikkailtavat päihde- ja rahapeli-ilmiöitä esille tuovissa tarinoissa, ja joiden ongelmia nuorten kanssa yhdessä sitten selvitetään.

– Nuorille kahden kulttuurin välissä eläminen ei ole haaste. Nuoret kuitenkin kertovat, ettei heidän vanhempillaan ole aina käsitystä erilaisista haasteista, joita nuoret voivat kohdata arjessaan, Rage kertoo.

Hankkeen vetäjät ovat saaneet myös vanhemmilta viestiä siitä, miten vaikeaa heidän on ymmärtää nuorisoaan. Vanhemmat haluavat kysyä ja tietää ja ennen kaikkea he haluavat työkaluja, millä käsitellä asioita.

Työkaluja vanhemmuuteen

– Ei riitä, että nuoria pelkäästään kielletään tekemästä jotain. Meidän on

pystyttävä kertomaan myös miksi päihteen elämä olisi parempi, Diouani ja Rage pohtivat.

EHYT järjesti vuonna 2021 Hadiya-hankkeeseen kuuluvia Vanhempaininfo-koulutuksia pääkaupunkiseudulla, Tampereella ja Oulussa. Maksuttomia yhden tai kahden kerran koulutuksia on toteutettu myös verkon kautta etänä erilaisille vanhempainryhmille. Koulutukset ovat saatavissa arabiaksi, somaliksi ja suomeksi.

– Haluamme kannustaa vanhempia hakemaan apua sen sijaan, että he häpeäisivät. Kysymys ei ole omasta epäonnistumisesta. Ongelmien kanssa ei tarvitse jäädä yksin. Hadiya-hanke tarjoaa sekä apua, että tietoa, Diouani ja Rage rohkaisevat.

Hadiya on EHYTin koordinoima hanke vuosille 2020–23. Hanke tarjoaa apua arabian- ja somalinkielisille perheille päihde- ja pelihaittojen ehkäisyyn. Nuorille ja heidän vanhemmilleen tarjottavan avun lisäksi hanke kannustaa maahanmuuttajajärjestöjä päihde- ja pelihaittoja ehkäisevään työhön sekä kouluttaa järjestötoimijoita kulttuurisensitiivisyyteen.

Tukea selkokieliseen päihdekasvatukseen

Koulutussuunnittelija Milla Ruuska pitää SELVIS-oppituntia Ammattiopisto Liven toimipisteessä Tikkurilassa. Kuvassa hän esittelee piirroshahmoja, jotka seikkailevat SELVIS-hankkeen animaatioissa ja sarjakuvissa.

SELVIS-hanke tuotti muun muassa selkokielisiä oppituntiaineistoja päihdekasvatukseen. Aineistot on tarkoitettu kehitysvammaisille nuorille, mutta niitä voi käyttää muidenkin selkokielen kohderyhmien kanssa. Selkokieli helpottaa vaikeiden asioiden käsittelyä ja puheeksiottoa.

Oppituntiaineistot ovat tärkeä osa SELVIS-aineistoja. Oppituntiaineistot on tarkoitettu TELMA-nuorten kanssa työskentelevien ohjaajien ja opettajien tueksi. TELMA tarkoittaa työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaa koulutusta opiskelijoille, jotka tarvitsevat vamman tai sairauden vuoksi laaja-alaista tukea.

Koulutussuunnittelija **Milla Ruuska** kokosi ja pilotoi SELVIS-hankkeen oppituntiaineistoja. Oppituntiaineistot sisältävät diasarjoja ja ohjeita opettajille. Oppituntiaineistot ovat kuin käyttöohjeita: näin suunnitteleth ehkäisevän päihdetyön oppitunnin, jossa voit hyödyntää selkokielisiä tietopaketteja, sarjakuvia ja animaatioita. Jos opettaja haluaa käsitellä nuorten kanssa vaikka tupakanpoltoa, hän voi ladata EHYTin nettisivulta aihetta käsittelevän PowerPoint-diasarjan ja muita aineistoja.

TELMA-nuoret ja heidän opettajansa ideoivat ja pilotoivat aineistojen sisältöjä ja käyttötapoja kehittämissä. Palaute nuorilta oli myönteistä ja selkokielinen tieto päihdeistä todella kiinnosti nuoria.

Milla Ruuska kertoo, että keskustelua syntyi paljon esimerkiksi tupakkaan liittyvistä rajoituksista. Hämmästyttä herätti se, kuinka vapaasti tupakkaa sai

ostaa ennen vanhaan. Myös ihmisten alkoholinkäytön ristiriitaisuus kiinnosti.

– Miksi ihmeessä alkoholia käytetään? Eikö se ole myrkky? nuoret kysyivät.

Ruuska sai nuorilta ideoita, joiden avulla keskusteluja päihdeistä voi aloittaa. Juhlapyhät tarjosivat hyvän näkökulman keskustelulle alkoholin käytöstä. Keskustelua syntyi siitä, miksi joinakin juhlapyhinä alkoholia käytetään ja joinakin ei. Keskustelua syntyi myös väli-tunneista ja vapaa-ajasta. Nuoret tote-sivat yhdessä, että piirtäminen, tanssi tai pelaaminen olisi vaikeaa, jos samalla pitäisi päästä tupakalle.

Oppituntikokemustensa perusteella Ruuska painottaa, että nuoret tarvitsevat ennen kaikkea turvallista aikuista ja luottamuksellista suhdetta häneen. Aikuisten pitää olla valmiita keskustelemaan, ei luennoida.

– Selkokielen myötä ehkäisevä päihdetyö muuttuu saavutettavammaksi ja inklusiivisemmaksi, miettii Ruuska.

Selkokieli ei jätä ketään ulkopuolelle

Selkokielellä inklusiivisuus tarkoittaa toimintaa, johon kaikki pääsevät mukaan.

Ruuska kertoo, että opettajat pää-

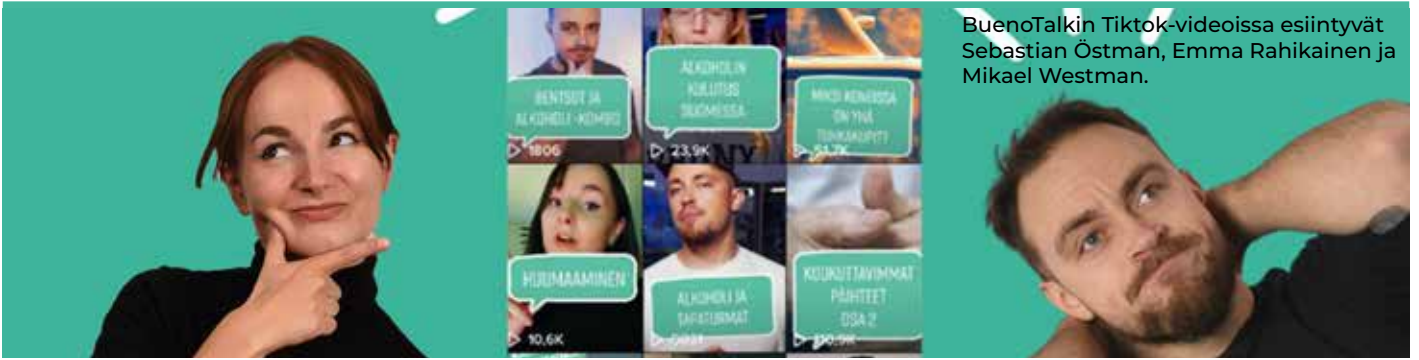
asiassa kiittelivät aineistoista ja tunneista. Opettajat kokivat, että nuoret keskittyivät ja jaksoivat SELVIS-tunneilla poikkeuksellisen hyvin.

SELVIS-hankkeen projektipäällikkö **Sarianna Palmroos** kiteyttää, että ymmärrettävää tietoa päihdeistä pitää olla kaikkien ulottuvilla. Vaikea kieli vaikeuttaa myös omaa terveyttä koskevien valintojen tekemistä.

Selkokielistä tietoa ei ollut aiemmin tarjolla tarpeeksi, ja SELVIS-hanke paikkasi tätä aukkoa.

SELVIS-hankkeen aineistot on tarkoitettu alun perin kehitysvammaisille nuorille. Sarianna Palmroos kertoo, että erityisesti tietopaketit sekä alkoholia ja rahapelaamista käsittelevät testit sopivat myös laajempaan käyttöön. Niitä voi hyödyntää selkokieltä tarvitsevien kanssa niin oppilaitoksissa kuin sosiaali- ja terveydenhuollossa.

SELVIS-hanke on tuottanut selkokielisiä aineistoja tupakasta, nuuskasta, alkoholista, kannabiksesta, rahapelaamisesta ja digipelaamisesta. Aiheita käsitellään oppituntiaineistoissa, tietopaketeissa, animaatiovideoissa, sarjakuvissa ja tietovisoissa. ehyt.fi/selvis

BuenoTalkin Tiktok-videoissa esiintyvät Sebastian Östman, Emma Rahikainen ja Mikael Westman.

Pilvestä darra, aamukännit ja pikavastauksia – BuenoTalk meni TikTokiin!

EHYTin BuenoTalkin kanavat tarjoavat nuorille tietoa päihteistä ja päihteettömyydestä Instagramissa, YouTubessa ja BuenoTalk.fi-sivustolla. Viime vuonna BuenoTalk meni TikTokiin ja räjäytti pankin.

”Mitä kaikkea nuuska sisältää, sen ajatelin sulle nyt jakaa; legendan mukaan siel on lasinsiruja sekä ripaus kamelinakkaa. Mut siis joo, ei oo.”

Näin alkaa TikTokissa EHYTin BuenoTok-video Mitä nuuska sisältää? Legendatietojen jälkeen seuraa mediasuunnittelija **Sebastian Östmanin** kertomana 25 sekuntia tykitystä siitä, mitä nuuska oikeasti pitää sisällään: nitrosoamiineja, PAH-yhdisteitä ja raskasmetalleja, kaikki syöpävaarallisia aineita.

Videoista on tykätty 13 000 kertaa ja kommenttikentässä keskustelua on käyty 248 kysymyksen, kommentin ja vastauksen verran.

Mieletön suosio

TikTok on älypuhelinsovellus, jossa jaetaan lyhyitä videoita. EHYTin videot pyörivät TikTokissa nimellä BuenoTok. Niissä välitetään nuorille asiallista, oikeaa tietoa päihteistä ja hyvinvoinnista nuorten omalla tyylillä ja kielellä.

– Muutaman vuoden ajan olemme tehneet YouTubeen pidempiä dokkareita ja faktavideoita, jotka toimivat enemmänkin BuenoTalkin tietopankina. Viime vuoden huhtikuussa lähdetiin koittamaan BuenoTok-nimellä TikTokia, kun huomattiin, että siellä nuoret nyt ovat. Se onnistui. BuenoTok-videot iskivät heti, kertoo Östman.

Ne todella iskivät. BuenoTok-videoita on katsottu jo 9,2 miljoonaa kertaa.

Päihdetiedot kiinnostavat

TikTok ei kerro seuraajien ikää, mutta kommenttien perusteella voidaan olettaa BuenoTok-videoiden katsojien olevan pääasiassa 13–17-vuotiaita.

– Päihteet ovat aihe, joka sen ikäisiä kiinnostaa. Siinä mielessä meidän oli helppo hypätä mukaan, koska juuri päihteistä ja päihteettömyydestä haluamme nuorille kertoa, toki myös muista nuorten elämään liittyvistä asioista ja hyvinvoinnista yleensäkin, Östman kertoo.

Joka viikko TikTokiin ilmestyy neljäviisi uutta BuenoTok-videota. Kestoltaan ne ovat 20–45 sekuntia. Tyyli on usein kepeä, humoristinenkin, aiheesta riippuen myös vakava. Kaikkiaan videoita on tehty reilun vuoden aikana lähes 200. Aiheita on käsitelty muun muassa sellaisten otsikoiden alla, kuin Otin lääkeoverit, mitä teen? Mitä haittaa kannabiksesta on? Voiko ope takavarikoida nuuskat? Paljonko pitää juoda, että sammuu? Auttako viina vatsatautiin?

BuenoTok-videoita tekevät EHYTin mediasuunnittelijat Sebastian Östman ja **Emma Rahikainen**. Videoissa kerrotaan faktat, kommenttikentissä nuoret voivat esittää kysymyksiä, joihin Östman ja Rahikainen vastaavat.

Ideat käsiteltäviin aiheisiin tulevat nuorten kommentteista ja kysymyksistä sekä TikTokiin.

– TikTok on paras lähde siihen, mikä toimii ja mikä nuoria kiinnostaa, mitä

ajassa liikkuu ja mitkä ovat trendit, Östman kertoo.

Suoraa puhetta

Östman uskoo, että BuenoTok-menesitys perustuu rentoon tyyliin ja rehellisyyteen.

– Puhumme asioista niiden oikeilla nimillä, emme lähde kaunistelemaan, muttemme maalaa mörköjäkään. Lisäämme nuorten tietoutta päihteistä ja päihteettömyydestä tieteeseen ja tutkimuksiin perustuen.

Moni nuori on kertonut, että BuenoTok-videoiden tiedoista on ollut hyötyä, joku on alkanut miettiä päihdenkäyttöään uudestaan tai jopa lopettanut nuuskaamisen.

– Minulla on tunne, että meidän kanavalle oli just nyt täydellinen paikka, muita samankaltaisia kanavia TikTokissa ei ole, sanoo Östman. – Kun videoita ahkerasti tuupataan, on niillä varmasti merkitystä nuorten asenteisiin päihteistä ja päihdenkäytöstä.

BuenoTokin katsotuin video kertoo nuuskan myynnin laittomuudesta. Näyttökertoja sillä on yli puoli miljoonaa. Video on pyörinyt nuorten näytöillä yhteensä 2582 tuntia eli 107 vuorokautta.

Ohjaaja ja nuori juttelevat biljardin pelaamisen lomassa Kivikon nuorisotalolla.

Selvityksestä tukea nuorisotyöhön

Nuorilla on nuorisotyöntekijöiden mielestä nykyään paremmat mahdollisuudet valita päihdeettömyys kuin ennen, ilmenee keväällä 2021 tehdystä kyselystä. Kartoitus on lajissaan alan ensimmäinen. Asioiden kirjaamisesta uskotaan olevan apua toiminnan kehittämässä.

Nuorisualan Osaamiskeskustoiminnan ja Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttama kysely ”Minkälaista on ehkäisevä päihdetyö nuorisotyössä?” selvitti nuorisotyöntekijöiden tekemän ehkäisevän päihdetyön tapoja, keinoja, haasteita ja onnistumisia. Kyselyyn vastasi 321 nuorisotyöntekijää.

– Selvitys on merkittävä sekä nuorisualan ehkäisevälle päihdetyölle että ehkäisevälle päihdetyölle ylipäätään. Jo se on merkittävää, että selvityksessä pystyimme yksilöimään, minkälaista ehkäisevä päihdetyö voi olla, miten sitä voidaan tehdä ja mitä teemoja siihen esimerkiksi liittyy, projektipäällikkö, ehkäisevän päihdetyön asiantuntija **Marika Vartiainen** sanoo.

Selvitys on lajissaan ensimmäinen, ja se liittyy viime vuonna julkaistuun Päihde- ja riippuvuusstrategiaan ja sen toimeenpano-ohjelmaan. Vartiainen arvioi, että nuorisotyössä tehtävä ehkäisevä päihdetyö voidaan selvityksen ansiosta nähdä ja ymmärtää aiempaa monipuolisemmin.

– Nuorison parissa tehtävästä ehkäisevästä päihdetyöstä ei ole ollut tarjolla tutkimusta tai opaskirjaa, jossa työn eri puolia määriteltäisiin. Kyselyn

tekeminen on siksi jo itsessään interventio, jolla viestitään alalle ehkäisevän päihdetyön monipuolisuudesta.

Asenteissa edelleen paljon työtä

Nuorisotyöntekijät nimesivät työn haasteeksi nuorten positiivisen suhtautumisen päihteisiin sekä nuoren oman lähipiiriin päihteiden käytön tai ongelmapelaamisen.

He myös kokivat työmenetelmänsä puutteellisiksi, ja että menetelmiä ja työvälineitä ehkäisevän päihdetyön tekemiseen ei ole riittävästi tarjolla.

Selkeäksi onnistumiseksi sen sijaan nuorisotyöntekijät ilmaisivat nuorten päihdemyönteisten asenteiden vähentymisen. Päihteiden käyttö tai niiden kokeilu eivät enää automaattisesti kuulu nuoruuden aikuistumisriitteihin.

– EHYTin Nuorisualan Osaamiskeskustoiminta tarjoaa koulutuksia ehkäisevästä päihdetyöstä, päihteiden puheeksiotosta, ryhmäilmiöistä, päihdeaineista ja kehittää jatkuvasti uutta materiaalia nuorisotyön ehkäisevän päihdetyön tueksi, Vartiainen muistuttaa.

Nuorisotyöntekijöillä on hänen

mukaansa erittäin tärkeä rooli ehkäisevässä päihdetyössä, sillä he kohtaavat nuoret näiden vapaa-ajalla, jolloin heillä on edellytykset luottamuksellisten suhteiden luomiseen.

– Uskon, että selvityksestä on hyötyä alan asiantuntijoille oman työn peilinä ja selkärankana. Vihdoin aiheesta on tarjolla jotain konkreettista, mihin nojata, Vartiainen sanoo.

Keväällä 2022 käynnistyvässä Kaverituki päihdehuolissa -koulutuksissa pohditaan nuorten kaverisuhteiden merkitystä ehkäisevän päihdetyön näkökulmasta. Koulutuksen tuottaa EHYTin Nuorisualan Osaamiskeskustoiminta, ja siinä pohditaan, miten nuorisotyöntekijä voi ohjata nuoria puhumaan huolistaan aikuisille ja hakemaan apua oikea-aikaisesti. Koulutus korostaa ammattilaisen roolia, kun nuori on huolissaan kaveristaan. Miten otetaan nuoren huoli vastaan ja mitä sen jälkeen tapahtuu? Kaveritukikoulutuksen rinnalle on tuotettu Kaverituki päihdehuolissa -esite nuorille. Koulutus toteutetaan Teams-alustalla ja se kestää kaksi tuntia.

Rusmedelsfostran i skolor

EHYT ordnar lektioner samt personal- och vårdnadshavarräffar även i svenskspråkiga skolor. Undervisningen är interaktiv och utmanar eleverna att själv reflektera och diskutera om temat i grupp. Ämnet behandlas på ett sätt som beaktar elevernas ålder och utvecklingskede. På lektionerna diskuteras bland annat risker och följder av rusmedelsbruk, orsaker till bruket och hur viktigt det är att informationen vi samlar på oss är från pålitliga källor. Under vårdnadshavarkvällarna och personaltillfällena får vuxna information om de egna elevernas tankar om rusmedel, skyddande faktorer mot rusmedelsbruk samt om hemmets och skolans roll i det förebyggande rusmedelsarbetet.

Nettimummola Muruset

Muruset on lasten ja nuorten oma nettimummola, jossa koulutuksen saaneet verkkoisovanhemmat kohtaavat lapsia ja nuoria Muruset-chatissa, Muruset-ryhmächatissa sekä virtuaalihuone Habbossa. Se on vapaaehtoistoiminnan muoto, joka tuo yhteen sukupolvet verkossa. Mukana olevat vapaaehtoiset ovat 60 vuotta täyttäneitä henkilöitä, joiden taustat on tarkastettu. Muruset on ollut osa EHYTin toimintaa vuodesta 2017.

Uusi SPORTTI-hanke keskittyy nuorten urheilijoiden päihde- ja pelihaittojen vähentämiseen

Syksyllä 2021 alkaneessa uudessa, valtakunnallisessa SPORTTI-hankkeessa keskiössä ovat yleisimpiä joukkueurheilulajeja harrastavat 12–18 -vuotiaat nuoret. Hanke kehittää erityisesti urheiluseuratoimijoille soveltuvia koulutuksia, työkaluja ja menetelmiä.

Spelkunskap-hanke tarjosi maksutonta ruotsinkielistä pelikasvatusta ympäri Suomea

EHYT on syksystä 2019 kouluttanut ruotsinkielisten koulujen henkilökuntaa, vanhempia sekä peruskoulun oppilaita Spelkunskap-hankkeen kautta. Hanke on edistänyt keskustelua siitä, mitä digipelaaminen tarkoittaa ja mitä siihen liittyy, sekä julkaissut materiaalia ruotsiksi. Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne -säätiö on tukenut EHYTin Spelkunskap-hanketta ja ruotsinkielistä pelikasvatusta.

Smokefree-kilpailu päättyi

Kauden 2020–2021 Smokefree-kilpailu jäi EHYTin viimeiseksi. Reilun kolmenkymmenen kilpailuvuoden aikana kilpailu on tavoittanut kymmeniä tuhansia suomalaisia nuoria vuosittain ja haastanut heitä suhtautumaan kriittisesti tupakka- ja nikotiinutuotteita koskeviin kysymyksiin. Smokefree-kilpailun päättyminen on osa EHYTin nikotiiniväestön uudistamista.

Kupla uudistaa korkeakouluopiskelijoiden päihdekulttuuria

EHYTin ja Nyytin yhteisen Kupla-hankkeen päätyttyä jatkettiin työtä korkeakouluopiskelijoiden hyvinvoinnin parissa EHYTin KUPLA-toimintana. Kuplan tavoitteena on tukea korkeakouluopiskelijoiden hyvinvointia ja opiskelukykyä, vahvistaa korkeakoulu yhteisöjen valmiuksia ehkäistä päihdehaittoja, sekä edistää yhteisöllistä ja saavutettavaa opiskelukulttuuria. Kohdeyryhmänä ovat opiskelijatuutorit, opiskelutapahtumien järjestäjät ja korkeakoulujen henkilökunta.

Nuuska-agentti-malli

Nuuska-agentti -mallissa nuoret ovat itse ehkäisevän päihdetyön tekijöitä ja vertaisosaajia nuorten keskuudessa. Mallin tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten tietoisuutta nuuskasta, pohtia nuuskan käytön vaikutuksia sekä ehkäistä kokeiluja ja käyttöä.

Nuuska-agentit ovat vapaaehtoisia 7.–9. -luokkalaista nuoria, jotka seuraavat nuuskailmiötä omissa toimintaympäristöissään, koulussa tai vapaa-ajalla. Nuuska-agentit pitävät nuuskainfoja nuoremille oppilaille koulutyön sisällä tai vapaa-ajalla esim. harrastustoiminnassa. Nuuskainfojen lisäksi nuuska-agentit voivat toteuttaa mielekästä toimintaa koulussa tai vapaa-ajalla sekä toimia vaikuttajina ja aloitteentekijöinä.

Nuuska-agenttien toimintaa ohjaa EHYTin koulutuksen saanut aikuinen, esim. opettaja, nuoriso-ohjaaja tai muu nuorten kanssa toimiva taho. Ohjaajan tehtävänä on koota vapaaehtoisten nuorten ryhmä, kouluttaa nuuska-agentit, sopia infotilaisuuksista ja järjestää muut yhdessä sovitut tapaamiset.

Make the difference

Make the difference -hankkeen tavoitteena on ehkäistä lasten hyvinvoinnin vaarantumista riippuvuusongelmista kärsivissä perheissä.

Hankkeessa kehitetään yhteistyömallia ja koulutusopasta tukihenkilötoimintaa varten yhdessä 12 EU-maan ehkäisevää päihdetyötä tekevien toimijoiden ja paikallisten organisaatioiden kanssa. EHYT tekee yhteistyötä paikallisen toimijan, Kymsoten, kanssa.

Make the difference on euro netin hanke, joka toteutetaan vuosina 2021–2023. Euro net on eurooppalainen riippuvuussien ehkäisyyn keskittyvä verkosto, jonka tavoitteena on kehittää yhteistyötä hanketyöskentelyllä riippuvuussien ehkäisyssä.

Valtakunnalliseen kouluttajaverkoston rekrytoitiin ja koulutettiin

24

päihde- ja pelikasvatuksen kouluttajaa.

Lisäksi **Spelkunskap-hankkeessa** kohdattiin

3 941

oppilasta pelikasvatustunneilla.

Hankkeen **vanhempainilloissa ja muissa koulutuksissa** kohdattiin

1 537

huoltajaa ja kasvatustalon ammattilaista.

Päihde- pelikasvatustunneilla kohdattiin

14 483

oppilasta ja opiskelijaa ja vanhempainilloissa

1 161

huoltajaa.

Päihde- ja pelikasvatuksen koulutuksissa kohdattiin

4 602

kasvatus-, sosiaali- ja terveysalan ammattilaista.

Buenotokin TikTok-videoita katsottiin

7 413 475 kertaa,

BuenoTalkin YouTube-videoita
109 290 kertaa

ja **BuenoTalkin Instagram-sisältöjä**

759 937

kertaa.

Videoita julkaistiin TikTok- ja YouTube-kanavissa yhteensä

237.

Instagram-sisältöjä julkaistiin yhteensä

1 100.

Muruset-nettimummolassa kohdattiin lapsia ja nuoria

3 791

kertaa.

Vapaaehtoisina toimi

21

netti-isovanhempaa Muruset-toiminnassa,

64 nuorta

vertaisvaikuttajaa Nuuska-agentti-toiminnassa

ja 12 nuorta

BuenoLab-toiminnassa.

Osaamiskeskustoiminnassa kohdattiin

1576

ammattilaista koulutuksissa, verkostotapaamisissa ja tapahtumissa.

Smokefree-kilpailuun osallistui valtakunnallisesti

899

yläkouluikäisten ryhmää.

Kilpailu tavoitti yhteensä

16 200

nuorta ja

821

ammattilaista.

SELVIS-hankkeessa kohdattiin

968

kehitysvammaista nuorta aikuista ja heidän kanssaan työskentelevää ammattilaista.

KUPLA-toiminnassa koulutettiin

817

korkeakoulujen opiskelijatuutoria, opiskelijajärjestötoimijaa ja henkilökunnan jäsentä.

Hadiya-hankkeessa kohdattiin

1 117

arabian- ja somalinkielistä nuorta ja vanhempaa.

AIKUISET

Täsmäkoulutusta työllistymisen tueksi

Päihdeongelmien puheeksi ottaminen työelämässä on tärkeää. Pahimmillaan puhumattomuus päihdeongelmista tulee kalliiksi niin inhimillisesti kuin taloudellisestikin.

Vuonna 2021 EHYTissä tunnistettiin uusi tarve ehkäisevän päihdetyön osaamisen vahvistamiseen työvoimapalveluissa. Useat eri kunnat ja työvoimatoimistot olivat yhteydessä EHYTin asiantuntijoihin, ja kysyivät mahdollisuutta kouluttaa työvoimatoimistojen asiantuntijoita ehkäisevän päihdetyön ja puheeksioton teemoista. EHYTin aikuistyön ja alue- ja järjestötyön osastot tarttuivat tarpeeseen yhdessä pilotoimalla työelämään suunniteltuja ehkäisevän päihdetyön koulutuksia työllisyyspalveluiden henkilökunnalle.

– Päähteet työelämässä -koulutus tulee aitoon tarpeeseen. Esimerkiksi TE-toimistojen asiantuntijat eri puolilta Suomea ovat ilmaisseet tarvitsevansa tämänkaltaista koulutusta kohdattaessaan omia asiakkaitaan, EHYTin alue- ja järjestötyön osaston päällikkö **Sinikka Korpela** kertoo.

Koulutuksen tarvetta kartoitettiin loppuvuodesta 2021 työvoima-alan asiantuntijoille suunnatulla kyselyllä. Kyselyssä selvitettiin, millaisia haasteita työvoimatoimistojen työntekijöillä on omissa asiakaskohtaamisissa ja millaista tukea ja osaamista he näihin tilanteisiin kokevat tarvitsevansa.

– Alue- ja aikuistyön osastoilla olemme nähneet, että työvoimapalvelut tarvitsisivat lisätukea päihdeongelmien käsittelemisessä. Työvoimapalveluita järjestetään aluehallinnon

muutosten takia uudelleen, joten meillä on hyvä tilaisuus myös päihdeneuvonnan lisäämiseen, Korpela miettii.

Piiloon jäävä ongelma

Asian herkkyyks saattaa estää työvoimaviranomaisia ottamasta päihdeongelmia puheeksi ohjaustilanteessa. Työvoimapalveluissa asioiva ihminen taas ei ehkä halua nähdä ongelmaa tai ainakaan halua puhua siitä vieraan ihmisen kanssa.

EHYTin asiantuntijan **Timo Nerkon** mukaan päihdeongelmista puhuminen onkin Suomessa yhä edelleen tabu, ja työelämässä tapahtuva päihteiden väärinkäyttö erityisesti. Pahimmillaan puhumattomuus päihdeongelmista tulee inhimillisesti ja taloudellisesti kalliiksi, jos ihminen ajautuu työttömäksi päihteiden käytön takia. Nerikko auttaakin työyhteisöjä ehkäisemään, tunnistamaan ja ratkaisemaan työpaikkojen päihdeongelmia ajoissa. Hän vastaa puheeksi ottamisen ja päihdeongelmien käsittelyn avuksi kehitetystä Huugo-toiminnasta (www.huugo.fi).

Nerikko painottaa, että tärkeintä olisi tarttua työpaikalla ilmenneisiin päihdeongelmiin mahdollisimman ripeästi. Sen sijaan yleinen käytäntö tuntuu edelleen olevan, että työkaveria autetaan salaamaan ongelmansa, vaikka sitten tekemällä kollegan rästiin jäävät työt. Käytännössä näin mahdolliste-

taan päihdeongelman syntyminen, eikä ihminen saa tarvitsemaansa apua ja hoitoonohjausta, mahdollisuutta työkyvyn palautumiseen.

– On tärkeää, että kissa nostetaan pöydälle ja päihdeongelma otetaan puheeksi. On arvioitu, että suomalaisessa työelämässä menee edelleen 5–7 vuotta ennen kuin työkaverin päihteiden käyttöön puututaan, Nerikko toteaa.

Vuonna 2021 EHYT pilotoi kaksi työllisyyspalveluille räätälöityä ehkäisevän päihdetyön osaaja -koulutusta yhdessä Helsingin kaupungin TE-palveluiden kuntakokeilun kanssa. Koulutuksissa hyödynnettiin Huugo-toiminnassa kehitettyjä materiaaleja ja sisältöjä. Koulutukset järjestettiin koronatilan vuoksi etänä. Osallistujien antamat palautteet olivat erittäin positiivisia ja koulutus vastasi selkeästi tarpeeseen, joten koulutuksen kehittämistä jatketaan vuonna 2022. Päihteiden käytöllä on suuri vaikutus ihmisen työkykyyn, joten käytön puheeksi ottamisella työllisyyspalveluissa voi lisätä asiakkaan mahdollisuutta työllistyä. Ehkäisevän päihdetyön osaaminen työvoimapalveluissa on erityisen tärkeää, kun sote-palvelut siirtyvät hyvinvointialueille ja kuntakokeilun myötä työllisyyspalvelut mahdollisesti tulevat kuntien vastuulle.

Ensimmäiset Rahapelihaitat järjestöissä -koulutukset pidettiin toukokuussa ja syyskuussa 2021 verkossa. Jatkossa koulutuksia järjestetään myös livetilaisuuksina.

Järjestöt mukaan ehkäisemään rahapelihaittoja

Rahapelihaitat järjestöissä -koulutus aktivoi ja kannustaa järjestöjä puheeksiottoon ja ehkäisemään ongelmapelaamista.

Suomalaiset ovat innokkaita rahapeliin pelaajia. THL:n vuoden 2019 väestötutkimuksen mukaan kolme miljoonaa suomalaista oli pelannut vuoden aikana jotakin rahapeliä. Luku tarkoittaa lähes 80 prosenttia 15–74-vuotiaista. Useimmille rahapelaaminen on hallinnassa pysyvää huvia, mutta osalle siitä kehittyy vakavia ongelmia.

Yksi EHYT:n tavoitteista on ehkäistä rahapelihaittoja.

– Erityisesti haluamme kiinnittää huomiota riskitason rahapelaamiseen, jotta voitaisiin ehkäistä vakavampien haittojen syntyminen jo varhaisessa vaiheessa, sanoo asiantuntija **Teresa Tenkanen**.

Riskitason pelaajia Suomessa on lähes 400 000, ongelmallisesti pelaavia 112 000.

Ota puheeksi

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n järjestöbarometrissä 2020 kysyttiin rahapelihaittoista ja niiden ehkäisystä. Järjestöistä 22 prosenttia ilmoitti pelihaittoja tulleen esille, 71 prosenttia vastasi voivansa olla mukana rahapelihaittoja ehkäisemässä ja 29 prosenttia vastasi, ettei asia kuulu niiden tehtäviin.

Näistä lähtökohdista EHYT:n rahapelihaittojen ehkäisyn yksikkö kehitti yhteistyössä SOSTE:n kanssa Rahapelihaitat järjestöissä -koulutuksen järjestötoimijoille.

– Pelata voi kuka tahansa, siihen

ei vaikuta ikä, sukupuoli, koulutus tai kulttuuritausta. Koska rahapelaaminen ei näy päällepäin, rohkaisemme järjestöissäkin ottamaan rahapelaamisen puheeksi. Koulutuksessa annamme perustietoa pelaamisesta ja ohjeistamme, kuinka pelaamisen voi ottaa keskusteluun neutraalilla tavalla kehittämämme mallin avulla, kertoo Tenkanen.

Ohjeistukset käytäntöön

Viime vuonna järjestettiin kaksi kahden tunnin mittaista verkkokoulutusta. Koulutukset avasi SOSTE:n järjestöpäällikkö **Riitta Kittilä**.

Puheenvuorossaan hän viittasi sosiaali- ja terveysjärjestöille suunnattuun SOSTE:n vuonna 2020 julkaisemaan ohjeistukseen rahapelihaittojen ehkäisemiseksi ja totesi:

– Olemme iloisia, että EHYT oli valmis käynnistämään Rahapelihaitat järjestöissä -koulutukset ja tukemaan näin ohjeistuksen käytäntöön viemistä. Uskon, että ohjeistuksen ja koulutusten avulla yhä useampi järjestö tuntee paremmin rahapelihaitat, tunnistaa rahapelihaittoille altistavia riskejä, osaa ehkäistä niitä ja tarvittaessa ohjata hoitoon.

Oivalluksia ja ideoita

Useissa järjestöissä on tunnistettavissa rahapelaamisen riskitekijöitä, joita ovat muun muassa mielenterveys- ja

päihdeongelmat, yksinäisyys, joidenkin lääkkeiden käyttö, suuri elämänmuutos ja miessukupuoli.

– Koulutuksen jälkeen moni totesi, ettei ollut tullut ajatelleeksi rahapelihaittoista kertomisen voivan kuulua oman järjestön toimintaan, mutta saaneensa koulutuksesta ajatuksen kysyä rahapelaamisesta. Osallistujilta tuli hyviä ideoita, kuinka viedä tietoa eteenpäin omassa järjestössä, esimerkiksi jakamalla materiaaleja, järjestämällä tietoiskuja tai näyttämällä EHYT:n rahapeli-ilmiö videon, Tenkanen kertoo ja toteaa:

– Kuten ehkäisevä päihdetyö, kuuluu rahapelihaittojenkin ehkäisy kaikille, myös järjestöille. Niiden kautta tavoitetaan jopa 1,3 miljoonaa jäsentä ja satoja tuhansia vapaaehtoisia. Järjestöllä on suuri merkitys rahapelihaittojen ehkäisemisessä.

Koulutuspaketti soveltuu myös urheilujärjestöille. Yhteistyö on viime vuonna aloitettu Jalkapallon Pelaajayhdistys JPY:n kanssa.

Rahapelaaminen puheeksi -tukiaineisto tarjoaa ammattilaisille toimintamallin rahapelaamisen puheeksiottoon, ongelman tunnistamiseen ja lyhytneuvontaan. Aineisto on tehty yhteistyössä THL:n, EHYT:n ja Peliklinikan kanssa. Lataa opas maksutta Julkarista.

Ruokajaon merkitys Elokoloissa kasvoi

Ruoka ja yhteiset ruokailut ovat oleellinen osa Elokolojen arkipäivää. Kävijöille yhteiset ateriat, aamupuurot ja kahvihetket ovat tärkeitä kohtaamisen hetkiä. Kuvassa Pirkkalan lahjoitusruokajaon pitkän linjan vapaaehtoinen Pentti Aittokallio.

Hävikkiruokakasseja jaettiin EHYTin Elokoloissa vuonna 2021 enemmän kuin koskaan ennen, peräti yli 3000 kappaletta yksin Pirkkalan Elokolosta. Ruokajaon tarve on kasvanut vuosi vuodelta samalla kun Elokolojen yhteisistä aterioista, aamupuuroista ja kahvihetkestä on tullut yhä tärkeämpiä kohtaamisen paikkoja.

Elokoloissa jaettiin vuonna 2021 pelkästään EU:n tukemana ruokajakona yli 12 000 kiloa elintarvikkeita. Apu tavoitti noin 4000 tarvitsijaa. Monessa Elokolossa jaettiin tämän lisäksi viikoittain paikallisten toimijoiden lahjoittamaa hävikkiruokaa.

Pirkkalan ja Tampereen Elokolojen toiminnasta vastaava **Riitta Sattilainen** arvioi, että vapaaehtoisten omalla ajallaan hakemia, lajittelemia ja pakkaamia hävikkiruokia jaettiin ruokakasseina kyseisistä Elokoloista viikoittain 40–80 kappaletta. Hakijoiden määrä kasvoi selvästi hänen mukaansa korona-aikana.

– Ruoan jakaminen on syrjäytymistä ehkäisevää työtä. Monet tulevat reilusti ennen varsinaista aikaa odottamaan kassien jakoa. Ihmisillä ei ole mitään kiirettä pois, odottajat tutustuvat samalla keskenään. Vapaaehtoisemme käyvät yleensä vaihtamassa jonottajien kanssa pari sanaa. Lauantaiksi osuva ruokakassien jako on ollut meillä korona-aikana samalla pieni, suljettu mahdollisuus inhimillisiin kontakteihin, Sattilainen kuvaillee.

Joillekin ruokakassin hakeminen oli etenkin pahimpana korona-aikana myös ainoa viikoittainen sosiaalisen kanssakäymisen muoto.

Vapaaehtoisten panos korvaamaton

Vapaaehtoistyöntekijöiden panos on ollut Sattilaisen mukaan korvaamaton Elokolojen toiminnassa ja ruokakassien saattamisessa tarvitsijoille.

– Ilman vapaaehtoisia henkilöstöressurssimme eivät olisi riittäneet. Heidän ansiostaan käytössämme on kaupoista lahjoituksena saatujen elintarvikkeiden noutoon tarvittava kuljetuskalusto sekä riittävästi käsiä lahjoitusruoan lajitteiluun.

Tampereella ja Pirkanmaalla vapaaehtoistoimintaan on saatu mukaan myös nuoria, jotka käyvät auttamassa säännöllisesti.

– Tilanne näyttää hyvältä ja Ekolojen tulevaisuus niiltä osin turvatulta. Toiminnassa mukana olevista on tullut tiivis yhteisö.

Yhdessä syömisellä iso merkitys

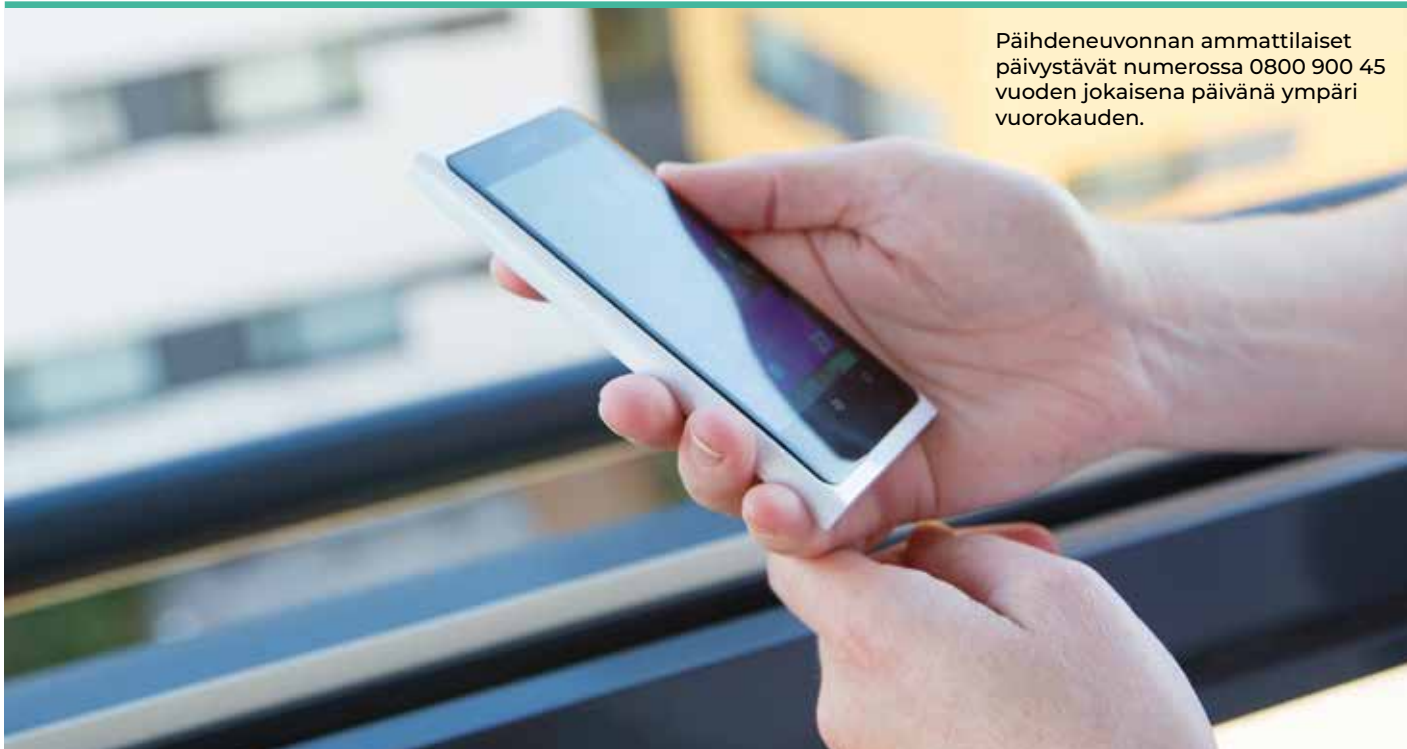
Yhdessä syömisellä oli pandemia-aikana erityisen suuri merkitys. Elokolojen toiminnassa onkin nähtävissä selkeästi siirtymää kohti Yhteinen keittiö -ajattelua, jonka mukaisesti yhteisöllisyyttä vahvistetaan tekemällä ruokaa ja aterioimalla yhdessä.

Elokolojen käytössä olevat tilat aset-

tavat yhteisten kokkaushetkien osallistujamäärille omat rajoituksensa, mutta syömään jokainen on aina tervetullut.

– Ihmiset ovat selkeästi löytäneet Elokolot muutenkin kuin vain ruoka-avun noutopaikkoina. Monelta puuttuu juttukaveri. Tänne jokainen voi tulla omana itsenään tutustumaan, hakemaan tietoa, sosiaalisia kontakteja ja vertaistukea. Ihmisten kohtaamisen merkitys painottuu työssämme yhä enemmän, Sattilainen sanoo.

EHYTin ylläpitämiä Elokolo-kohtaamispaikkoja on Helsingissä, Lahdessa, Pirkkalassa, Tampereella ja Turussa. Elokolat ovat päihdeettömiä kohtaamispaikkoja, joihin kuka tahansa on tervetullut ja jokainen saa tuntea itsensä arvokkaaksi. Elokoloissa toteutetaan Yhteinen keittiö-toimintaa, jossa entuudestaan toisilleen tuntemattomilla on mahdollisuus muodostaa uusia ihmissuhteita ja valmistaa ruokaa yhdessä. Toiminnalla vahvistetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä sekä ehkäistään yksinäisyyttä ja eriarvoisuutta.

Päihdeneuvonnan ammattilaiset päivystävät numerossa 0800 900 45 vuoden jokaisena päivänä ympäri vuorokauden.

Apua kellon ympäri

Yhteydenotot EHYTin Päihdeneuvontapuhelimeen kipuivat viime vuonna uusiin ennätyslukemiin. Korona-aika kasvatti avun tarvetta, ja Päihdeneuvonnan puhelinapu on ainoa palvelu Suomessa, josta apua saa ajasta ja paikasta riippumatta.

Keskusteluavun tarjolla liian vähän kasvaneisiin tarpeisiin nähden, ilmenee EHYTin vuonna 2021 teettämästä selvityksestä. EHYTin Päihdeneuvonnan puhelinpalvelu on ainoa valtakunnallinen 24/7 palveluntarjoaja. Muut vastaavat palvelut ovat avoinna vain tiettyinä kellonaikoina

– Suomessa on puolisen miljoonaa alkoholin riskikäyttäjää. Päälle tulevat vielä erikseen ne, joilla on ongelmia huumeiden tai lääkkeiden kanssa. Kaikkia näitä ihmisiä varten on vain yksi aina saavutettavissa oleva palvelu, jossa pääsääntöisesti vastaa ainoastaan yksi ihminen kerrallaan. Apua ei ole mitenkään riittävästi verrattuna ongelmien ja huolen määrään, EHYTin Päihdeneuvonnan päällikkö **Kaisa Åberg** pohtii.

Toiset soittavat omasta puolestaan, toiset taas ovat huolissaan läheisensä päihteiden käytöstä. Päihdeneuvonnan yhteydenotoissa näkyy päihteiden väärinkäytön koko kirjo varhaisimmista merkeistä todella syviin ongelmiin. Nimettömyys kannustaa kertomaan tilanteestaan kaunistelematta.

– Päihdeongelmat ovat edelleen

tabu. Ne aiheuttavat syvää häpeää ja syyllisyyttä. Meidän kanssamme voi puhua anonyymisti asioista, joita ei missään muualla uskalla ottaa esiin. Myös ahdistuneisuus ja yksinäisyys korostuvat yhteydenotoissa. Ihmisten kuulluksi tulemisen tarve on suuri, Åberg kuvaillee.

Pirstaleisuus hidastaa hoitoon pääsyä

Varhaista tukea ja keskusteluapua tarvittaisiin EHYTin selvityksen mukaan selvästi nykyistä enemmän. Pirstaloitunut palvelujärjestelmä vaikeuttaa hoitoon hakeutumista, kun päihdeongelmaisen ihmisen pitäisi osata etsiä omatoimisesti apua eri ongelmiin monesta eri paikasta. Vaikeassa elämäntilanteessa tehtävä voi tuntua mahdottomalta eikä tiedä, mistä aloittaa.

– Monet rohkaistuvat hakeutumaan varsinaiseen hoitoon juteltuaan ensin kanssamme. Tarvittaessa autamme jatkohoidon etsinnässä, Åberg kertoo.

Myönteinen palaute tuo työhön iloa. Åberg kertoo, että Päihdeneuvontaan tulee paljon kiittävää palautetta, kun saatu apu on helpottanut tai muutta-

nut tilannetta. Etä- ja puhelintuen tarve korostui entisestään, kun monet matalan kynnyksen paikat olivat kiinni koronan vuoksi.

– Soittaessaan meille ihmiset ovat itse jo tiedostaneet ongelmansa. Me rohkaisemme heitä tekemään edelleen jotain asialle. Tiedämme tekevämme tärkeää työtä. Täytyy muistaa, ettei mikään tilanne ole niin paha, etteikö jotain olisi tehtävissä. Muutos on aina mahdollinen, Åberg sanoo.

Vuonna 2021 EHYTin Päihdeneuvonnan puhelinpalvelussa vastattiin 9643 yhteydenottoon. Puheluiden määrä on korona-aikana kasvanut peräti 47 prosenttia vuoteen 2019 verrattuna. Puhelujen määrän kasvu viestii varhaisen vaiheen päihde- ja mielenterveyspalveluiden tarpeen lisääntyvän. Alkoholi on Suomessa suurin päihdeongelmien aiheuttaja. Yhteydenotoista 79 prosenttia liittyi sen käyttöön. Puheluista 26 prosenttia koski huumeita ja 12 prosenttia lääkkeitä. Osin ongelmat menevät päällekkäin eli samalla soittajalla oli huolta useamman päihteen suhteen.

Apu päihdeongelmasta kärsivän ihmisen läheiselle on samalla apua myös päihdeongelmasta kärsivälle itselleen.

Myös läheiset tarvitsevat apua

Noin viidesosa päihdeasiamiehelle tulleista yhteydenotoista tuli viime vuonna päihdeongelmasta kärsivien ihmisten huolestuneilta läheisiltä, jotka kokivat avun ja tiedon saamisen vaikeaksi.

Päihdeasiamies **Tuula Sillanpää** arvioi läheisten yhteydenottojen lisääntyneen viime vuosina. Apua ja tietoa on yleensä yritetty jo sitä ennen saada, mutta siinä ei ole onnistuttu. Syynä voi olla, että tiedot tarjolla olevista palveluista ovat vaikeasti löydettävissä kunnan tai sotealueen internet-sivuilta. Päihdepalvelut voivat olla terveydenhuollon tai sosiaalihuollon yhteydessä, joskus myös ulkoistettuina.

– Päihdepalveluiden tarjonta vaihtelee paljon eri puolilla Suomea. Joissain kunnissa palveluita on tarjolla hyvin, joissain niukasti. Toisissa avun antaminen on järjestetty joustavasti eri toimintojen välillä, toisissa osaamisen mukaan siiloihin, joiden rajoja on vaikea ylittää.

Sillanpää muistuttaa, että vaikka avun saaminen voikin tuntua joskus hankalalta, niin päihdehuoltolaki velvoittaa kuntia järjestämään päihdepalvelut niitä tarvitseville. Myös päihdeongelmasta kärsivien perheellä ja muilla läheisillä on oikeus lakisääteiseen apuun, tukeen ja hoitoon, jos he sitä tarvitsevat.

– Kunnat ovat tosin välillä budjetoi-

neet turhan niukasti läheisten tukemisen.

Ongelmat entistä monisyisempiä

Päihteitä käyttävien ongelmat ovat Sillanpään arvion mukaan entistä vakavampia ja monisyisempiä. Päihdeongelmasta kärsivillä on lisäksi mielenterveysongelmia, sosiaalisia ongelmia ja fyysisiä sairauksia, joihin pitää saada apua.

Palveluiden tarjonta saattaa kunnissa olla kapea-alaista. Eri yksiköissä ei aina tiedetä, mitä palveluita muista yksiköistä voisi saada, eivätkä asiakkaat osaa tai vaikeassa elämäntilanteessa jaksa niitä edes vaatia.

– Päihdeasiamies antaa neuvoja ja ohjeita, miten asiassa kannattaa edetä, mistä apua saa, millaisia asioita kannattaa korostaa ja miten perustella. Neuvonnassa korostetaan omatoimisuutta, mutta tarvittaessa voidaan myös soittaa eri palveluihin ja selvittää asioita, auttaa muutoksenhaussa ja hakemusten tekemisessä. Toiminta on ilmaista ja

luottamuksellista, ja sitä annetaan valtakunnallisesti.

Päihdeongelmasta kärsivän ihmisen pitää kuitenkin itse haluta hoitoon tai kuntoutukseen. Pakkohoidon kynnyks on Suomessa korkea. Läheisten auttamisyritykset voivat olla päihdeongelmasta kärsivälle tärkeä kannustin ja osoitus siitä, että hänestä välitetään.

– Läheisten aito huoli voi havahduttaa ja motivoida päihdeongelmasta kärsivää henkilöä hakeutumaan avun piiriin. Yksinäiset ovat huonommassa asemassa, Sillanpää toteaa.

Päihdeasiamies auttaa ja neuvoo päihdepalvelujen asiakkaita ja heidän läheisiään näiden kohtaamisissa ongelmista ja antaa heille tietoa heidän asemastaan ja oikeuksistaan.

Viime vuonna päihdeasiamies teki koulutuskäyntejä alan oppilaitoksiin edellivuotta useammin. Myös kaksipäiväinen oma koulutus, joka on suunnattu järjestötoimijoille, alan ammattilaisille, vapaaehtoisille ja vertaisille saatiin toteutettua suunnitelman mukaisesti.

Huugo-ohjelmassa koulutettiin

452

työpaikan vastuuhenkilöä

327

eri työyhteisöstä kohtaamaan ja ratkaisemaan
työpaikkojen päihdeongelmia.

Toiminnalla tuettiin välillisesti

37 429

työntekijän hyvinvointia.

Yksilöllistä tukea annettiin

91

henkilölle.

Elokolo-kohtaamispaikoissa käytiin

27 179

kertaa.

Toiminnassa oli mukana

160

vapaaehtoista.

Taitolaji-toiminnassa kohdattiin

322

henkilöä.

Päihdeneuvonnassa vastattiin

9 669

puheluun.

Kohderyhmään kuuluvista soittajista

74 %

oli päihteiden riski- ja ongelmakäyttäjiä,

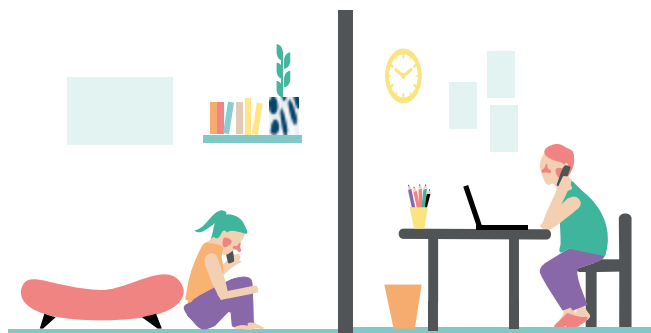
24 %

riski- ja ongelmakäyttäjien läheisiä ja

2 %

soitti jossakin muussa roolissa.

Päihdeasiamiestoiminnassa vastattiin

936:een

asiakkaan yhteydenottoon.

Toiminnassa tavattiin tai konsultoitiin

300:aa

päihdehuollon työntekijää.

Järjestötoimijoita kohdattiin

189.

Päihdeasiamiestoiminnan koulutukseen osallistui

418

henkilöä.

Rahapeliyksikön koulutukseen, webinaareihin ja tietoisuuksiin osallistui

1 704

henkilöä.

Kyselyihin rahapelaamisen muutoksista ja mielipiteistä vastasi

1 226

kansalaista.

EHYTin rahapeliuutisia -uutiskirjeen tilaajamäärä nousi

102 % 337

tilaajaan.

ALUE- JA JÄRJESTÖTOIMINTA

Ehkäisevän päihdetyön alueelliset erot suurina

Tulevaisuudessa laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä tulee sisältämään tehtäviä myös hyvinvointialueille. Ehkäisevä päihdetyö vaatii toteutuakseen johtamista.

Ehkäisevän päihdetyön rakenteet ovat vahvistuneet Suomen kunnissa sen jälkeen, kun sitä koskeva laki tuli voimaan 2015 lopussa. Toiminnan organisoinnissa on silti vielä suuria alueellisia eroja.

Ehkäisevä päihdetyö on tärkeä osa kuntien hyvinvointityötä. Ehytin Etelä-Suomen alueellinen asiantuntija **Heli Vaija** oli viime vuonna mukana tekemässä mallia Kymenlaakson ehkäisevään päihdetyöhön. Vaijan vastuualueisiin kuuluvat Kymenlaakson lisäksi Etelä-Karjala, Päijät-Häme ja Kanta-Häme.

– Ehkäisevää päihdetyötä koskeva laki antaa periaatteita ja linjauksia, mutta ei sanele, miten lain toteuttamiseen liittyvää työtä tulisi tehdä. Ehkäisevän päihdetyön koordinointi avaisi uusia mahdollisuuksia ehkäisevän päihdetyön toteuttamiseen, mutta eri toimijoiden työn yhteensovittamisessa on vielä haasteita, Vaija pohtii.

Kymenlaaksossa ehkäisevän päihdetyön haasteena oli, että toiminnasta puuttui rakenne ja resurssit. Vastuiden määrittämiselle kaivattiin selkeämpää ohjelmaa.

– On kaikkien etu, että ehkäisevä päihdetyö on myös maakunnan tasolla organisoitu. Tulevaisuudessa lakiin ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä kirjataan tehtäviä myös hyvinvointialueille. Kymenlaakson hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaattori pyysi Ehytiä ottamaan roolia ehkäisevän päihdetyön mallin luomiseksi, Vaija kertoo.

Ehkäisevä päihdetyö vaatii johtamista

Kymenlaakson malliin kirjattiin kaikki ehkäisevän päihdetyön toimijat ja havainnollistettiin toimikentän laajuus ja tarve. Työn edetessä ilmeni, että ilman ehkäisevän päihdetyön koordinaattoria maakunnan tason työ ei voi olla tavoitteellista, systemaattista ja tuloksellista.

– Ehkäisevä päihdetyö tarvitsee maakunnalliset koordinaattorinsa. Kymenlaaksossa palkattiin ehkäisevän päihdetyön hankekoordinaattori kolmeksi kuukaudeksi tekemään pohjatyö eri toimijoiden keskinäisestä työnjaosta. Malli on nyt olemassa ja hyväksi havaittu, mutta resurssien niukkuuden takia koordinaattoria ei ole voitu palkata pidemmäksi aikaa.

Vaija korostaa, että ehkäisevä päihdetyö vaatii toteutuakseen johtamista. Paras vaihtoehto hänen mielestään olisi saada työhön täyspäiväiset tai oman työn ohheen nimetyt koordinaattorit.

Tehokkaalla organisoinnilla ehkäisevää päihdetyötä on mahdollista tehdä menestyksekkäästi nykyisinkin resurssein. Esimerkkinä hyvästä ehkäisevän päihdetyön rakenteesta ja resursoinnista Vaija mainitsee Päijät-Hämeen, jossa ehkäisevälle päihdetyölle on pal-

kattu seutukoordinaattori.

– Ehkäisevään päihdetyöhön ja järjestötoimintaan satsatut eurot satavat suoraan kunnan omaan laariin, kun kuntalaiset voivat hyvin ja ihmiset eivät syrjäydy vaan työllistyvät ja pysyvät työelämässä, koulussa, maksavat veroja ja pysyvät aktiivisina. Ongelmia on vähemmän, mitä vähemmän päihde- ja pelihaittoja syntyy. Kuntalaisten hyvinvoinnin tukeminen on kuntien ykköstehtävä.

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto toteuttaa ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelmaa sekä tukee päihdetyötä tekeviä järjestöjä sen toteuttamisessa. EHYT koordinoi Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkostoa (EPT-verkosto), johon kuuluu yli 50 sote-alan järjestöä.

Sosiaali- ja terveysministeriö johtaa työtä valtakunnallisesti. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos vastaa työn kansallisesta kehittämisestä ja ohjauksesta, ja aluehallintoviranomaiset tukevat ja ohjaavat kuntien työtä.

Valtakunnalliset ja alueelliset toimijat, THL, Valvira, Työterveyslaitos, aluehallintovirastot sekä tulevaisuudessa hyvinvointialueet yhdessä järjestöjen kanssa, tukevat kuntia.

Vuonna 2021 EHYT tuki jäsenjärjestöjen työtä verkkokoulutuksen ja kohtaamalla jäseniä etänä.

Koulutuksia ja kahvihetkiä verkossa

Jo toisena vuotena korona rajoitti jäsenyhdistysten ja EHYTin yhteistä toimintaa. Live-tapaamiset olivat pannassa, mutta verkossa kohdattiin. Yhteisöllisyys ja toiminnan suunnittelu eivät uinuneet.

EHYTillä oli viime vuoden lopussa 122 jäsenyhdistystä. Niitä kaikkia yhdistää sitoutuminen EHYTin arvoihin ja ehkäisevän päihdetyön tekemiseen. Järjestöasiantuntija **Soile Törrönen** on iloinen siitä, että ennätysmäärä, 14 uutta jäsenyhdistystä, liittyi viime vuonna mukaan EHYTin toimintaan.

Mitä EHYT sitten tarjoaa jäsenilleen?

– EHYTin kautta voi vaikuttaa päättäjiin, virkamiehiin, kansalaisiin ja ehkäisevän päihdetyön verkostoihin, ylipäätään suomalaisen ehkäisevään päihdetyöhön, kertoo Törrönen.

Konkreettisista eduista hän luettelee EHYTin Järjestölehden, Teema-lehden ja EHYTin uutiskirjeet.

– Alueilla toimivat kahdeksan asiantuntijaamme neuvovat ja tukevat paikallisyhdistyksiä monin tavoin, esimerkiksi kampanjoiden suunnittelussa, yhdistystoiminnassa ja viestinnässä. He opastavat myös some-viestinnässä, Facebook- ja nettisivujen laadinnassa.

Jäsenyhdistyksillä on mahdollisuus osallistua EHYTin valtakunnallisiin kampanjoihin, kuten Tipaton tammikuu ja Huumeita liikenteessä, joihin ne saavat valmiit materiaalit. Viime vuonna järjestettiin yhteistyössä A-Klinikasäätiön kanssa myös Lahjoita lämpöä -kampanja, jonka aikana EHYTin koordinoimana kerättiin 4100 paria lapasia.

Uutena avauksena EHYT tarjoaa toi-

mintaan liittyville yhdistyksille räätälöidyn ehkäisevän päihdetyön verkkokoulutuksen.

Verkossa kohdattiin

Korona-aika on vienyt järjestötoiminnan lähes kokonaan verkkoon. Suositut aluefoorumit korvattiin toistamiseen kaikille jäsenille avoimilla verkkofoorumeilla.

Ensimmäinen foorumi käsitteli toiminnan vahvistamista, toinen EHYTin strategiaa ja sen linkittämistä jäsenyhdistysten toimintaan.

– Jäsenet ilman muuta kaipaavat perinteistä fyysistä foorumia, tapaamisia, keskustelua kasvokkain ja kuulumisten vaihtamista. Meille oli positiivinen haaste järjestää jäsenyhdistyksiämme kiinnostava verkkofoorumi ja iloksemme onnistuimme – osallistujia tuli mukavasti. Pienryhmäkeskusteluista tykättiin ja kaiken kaikkiaan palaute oli hyvää, kertoo Törrönen.

Verkossa järjestettiin vuoden aikana 11 tapahtumaa ja koulutusta. Aiheina olivat muun muassa sosiaalinen media, viestintä, taloushallinto ja tuki yhdistyksen asioiden hoitamiseen.

Kuulumisia kahvitellen

Jäsenkahvit verkossa olivat uusi muoto yhdistyksille tavata toisiaan. Kahvikuposen ääressä keskusteltiin aluekoordinaattorien alustamista teemoista sekä vaihdettiin vinkkejä ja ideoita toimin-

nan ylläpitämisestä.

– Halusimme luoda paikan vapaa-muotoiselle keskustelulle, pitää yllä yhteisöllisyyttä ja tekemisen meininkiä. Vaikka verkko ei pysty paikkaamaan lähikohtaamisia, olivat nämä yhteiset kahvihetket myönteisiä kokemuksia, Törrönen kertoo.

Samaa mieltä on Oulun Seudun EHYT ry:n sihteeri ja rahastonhoitaja **Jorma Ketola**, joka osallistui lähes kaikille jäsenkahveille.

– Tilaisuuksissa pääsi tapaamaan monipuolista EHYTin jäsenkuntaa ja kuuli muiden tavoista toimia. Vaikka paikallisesti jouduimme perumaan tapahtumia, niin yhteishenkeä saatiin pidettyä yllä näissä kahvihetkissä.

Kokemus jäsenkahveista verkossa on ollut niin hyvä, ettei sitä kannataisi Ketolan mielestä hukata. – Jäsenkahvit ovat kustannustehokas tapa toimia valtakunnallisesti ja verkkotapaamisetkin ovat kehittyneet kahden koronavuoden aikana. Näitä jäsenkahveja kannataisi juoda jatkossakin muiden tapaamisten lisäksi.

Vuonna 2021 EHYTin jäsenyhdistystoiminnassa keskityttiin verkkoon vietyjen toimintojen monipuolisuuteen ja laatuun sekä monipuoliseen koulutustarjontaan jäsenyhdistysten tueksi.

Huumeiden vaikutuksen alaisena ajava kuljettaja ottaa enemmän riskejä eikä huomaa vaaratilanteita ajoissa. Kuljettaja asettaa vaaraan itsensä lisäksi myös muut liikenteen käyttäjät.

Liikkeellä ilman huumeita

Vanhemmat eivät useinkaan tiedä, miten huumeaineet vaikuttavat nuoren liikennekäyttäytymiseen. EHYT kampanjoi Facebookissa ja Instagramissa otsikolla Huumeita liikenteessä. Kampanjan tärkein viesti vanhemmille ja kasvattajille oli: ota puheeksi.

Suomalaisten huumeiden käyttö on lisääntynyt, myös liikenteessä. Vuonna 2020 huumerattijuopumuksia oli jo enemmän kuin alkoholirattijuopumuksia. Asenteet huumeekokeiluja kohtaan ovat väestökyselyiden mukaan lieventyneet; yhä useampi pitää kokeiluja suhteellisen vaarattomina.

Sulaneet tienpinnat, lisääntynyt valo, kevät ja kaverit saavat nuoret liikkeelle autoilla, pyörillä, mopoilla, sähköpotkulaudoilla ja muilla liikennevälineillä. Juuri tähän saumaan julkistettiin viime vuonna EHYTin toukokuinen Huumeita liikenteessä -kampanja.

Vakavat seuraukset

Nuorilla kuljettajilla on vanhempia suurempi riski joutua liikenneonnettomuuteen, heillä on vähän kokemusta, usein liikaa vauhtia, eikä aina turvavyötä käytössä. Kun listaan lisätään vielä päihtyneenä ajaminen, on onnettomuuden riski moninkertainen.

– Vanhemmat ja kasvattajat, eivätkä nuoret itse, ole useinkaan selvillä siitä, miten ja kuinka kauan huumeet vaikuttavat ajokykyyn. Jos huumaantuneena ajamisesta jää kiinni, voi se vaikuttaa pitkälle nuoren tulevaisuuteen, työhön ja opiskeluun. Muun muassa tästä halusimme kampanjalla muistuttaa, sanoo EHYTin tapahtumatuottaja **Hannele Hirvonen**.

Keskustelut tavoitteena

EHYTin ensimmäinen Huumeita liikenteessä -kampanja toteutettiin sen some-kanavissa, Facebookissa, Instagramissa ja Twitterissä **24.–28. toukokuuta 2021**. Kohderyhmänä olivat ensisijaisesti vanhemmat, huoltajat ja kasvattajat, toissijaisesti nuoret itse.

Kampanjan viesteillä haluttiin lisätä kasvattajien ymmärrystä siitä, mitä vaikutuksia huumeilla voi olla liikennekäyttäytymiseen. Keinoina olivat animaatio ja neljä kuvaparia, joissa muistutettiin esimerkiksi siitä että:

”Huumeille on liikenteessä aina nollatoleranssi toisin kuin alkoholilla”,

”Jos huumeainetta löytyy ajoneuvonkuljettajan verestä, se johtaa rattijuoppoustuomioon”,

”Poliisin pikahuumetestit paljastavat nopeasti, onko testattava käyttänyt huumeita.”

– Tärkein viestimme kampanjan tietoisuuden ohella oli puheeksi ottaminen. Rohkaisimme vanhempia keskustelemaan nuorten kanssa kiihottomasti huumeista ja niiden vaikutuksesta ajokykyyn. Nuoret voivat kokea häpeää huumeekokeiluista, eivätkä uskalla itse nostaa aiheita esille pelätessään vanhempien reaktioita. Toivomme kampanjan herättäneen keskustelua kotona tai yhdessä luotettavan aikuisen kanssa esimerkiksi nuor-

risotilassa tai harrastuksissa.

Järjestöt viestinviejinä

Autokouluille ja Tampereen seudun ammattiopisto Tredulle jaettiin kampanjamateriaaleja. Näitä tahoja myös haastettiin lähtemään aktiivisesti mukaan edistämään nuorten turvallisempaa liikennekäyttäytymistä.

– Myös omat jäsenjärjestömme toimivat sanansaattajina ja auttoivat viestin levittämisessä, kertoo Hirvonen.

Jäsenjärjestöistä Tampereen liikenne- ja turvallisuusyhdistys ry järjesti syksyllä kampanjan innoittamana Huumeita liikenteessä -miniseminaarin.

Somekampanja herätti toivottua huomiota. Sen aikana tavoitettiin yli 140 000 henkilöä. Vuonna 2022 kampanja uusitaan kesän kynnyksellä 4.–8. huhtikuuta.

Koronan vuoksi kampanjatapahtumia ei voitu järjestää kasvokkain, joten Huumeita liikenteessä -kampanja oli luonteva toteuttaa siellä missä vanhemmat ja huoltajatkin olivat, eli somekanavissa. Näissä kanavissa voidaan lyhyessäkin ajassa tavoittaa runsaasti ihmisiä. Vanhempia ja kasvattajia rohkaistiin käymään keskustelua huumeista nuorten kanssa - jokainen osaa kyllä!
ehyt.fi/huumeetpuheeksi

Ensihuoli-koulutuksissa

322

kansalaista sai valmiuksia huolen
puheeksiottoon

14

eri koulutustilaisuudessa.

Ehkäisevän päihdetyön osaaja -koulutuksissa vahvistettiin

1393

ammattilaisen valmiuksia käyttää
ehkäisevän päihdetyön menetelmiä työssään

17

eri koulutustilaisuudessa.

Muu ammattilaisten ja alalle opiskelevien tuki ja koulutus tavoitti

2046

henkilöä

65

tilaisuudessa.

Paikallisen alkoholipolitiikan toimeenpanoa tuettiin

14

PAKKA-työryhmän kokouksessa.

Ilmiökahviloissa kohdattiin

124 kansalaista ja ammattilaista

8 eri tilaisuudessa. Teemoina
olivat mm. digipelaaminen, päihteen,
huumeet ja kiusaaminen. Kaikki
tilaisuudet tuottivat alustavan
toimintasuunnitelman paikalliseen
ilmiöön tarttumiseksi.

Kunta- ja maakuntatyössä
kohdattiin

5467

henkilöä

485

tilaisuudessa.

Tuettiin **36** intensiivikuntaa
ehkäisevän päihdetyön
toimintasuunnitelmien ja rakenteiden
luomisessa.

Verkostotyössä kohdattiin

5818

henkilöä **489** tilaisuudessa.

**Tuettiin jäsenyhdistysten toimijoiden
taitoja** ja valmiuksia järjestää toimintaa
korona-aikana

24

tapaamisessa ja koulutuksessa, joihin
osallistui

434

henkilöä. Lisäksi annettiin suoraa tukea **146**
kertaa jäsenyhdistysten **433** edustajalle.

Toiminnassa oli mukana

4553

vapaaehtoista.

Tapahtumissa ja muissa
kansalaiskohtaamisissa **tavoitettiin**

2828 henkilöä **37** tilaisuudessa.

Sosiaalisessa mediassa kampanjointi
tavoitti

427 528

henkilöä.

Jäsenyhdistyksille myönnettiin
toimintatukea

82 830

euroa.

29 jäsenyhdistyksen toimintatuella
toteuttamassa toiminnassa tavoitettiin

21278

ihmistä.

Tuella järjestettiin **436** tapahtumaa.

VIESTINTÄ JA JÄRJESTÖVERKOSTO

EHYT ja Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto kampanjoivat kunta- ja aluevaaleissa teemalla Maailman onnellisin maa, jossa päihdeongelma koskettaa jokaista. Vaalivaikuttaminen on pitkäjänteistä työtä.

Jokaisella on oikeus voida hyvin

EHYT kampanjoi yhdessä Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkoston kanssa sekä kunta- että aluevaaleissa teemalla ”Maailman onnellisin maa, jossa päihdeongelma koskettaa jokaista.” Vilkas vaalivuosi täytti järjestön sosiaalisen median ja toi laajasti esiin ehkäisevän päihdetyön teemoja.

Suomi on maailman onnellisin maa, mutta silti päihde- ja peliongelmat vaikuttavat yhteiskuntaan valtavasti. Alkoholi ja tupakka selittävät merkittävän osan väestöryhmien välisistä terveyseroista. Myös rahapelaamisesta, huumausaineista ja lääkkeistä aiheutuu merkittäviä haittoja. Nämä aiheuttavat mittavien kustannusten lisäksi suurta inhimillistä kärsimystä. Haitat koskevat jokaista suomalaista, ikään tai sosiaaliseen asemaan katsomatta.

– Näin ei kuitenkaan tarvitse olla. Me tarvitsemme toimia, jotta mahdollisimman moni voi hyvin, niin kunta- kuin aluetasolla. Jokaisella on oikeus voida hyvin, sanoo toiminnanjohtaja **Marja Pakarinen**.

Ehkäisevä päihdetyö on toimintaa, jolla lisätään terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Se on sosiaalisen kestävyuden vahvistamista ja eriarvoisuuden vähentämistä: laadukkaita ja saavutettavia palveluita, turvaverkkojen punomista, riskitekijöiden vähentämistä ja suojaavien tekijöiden vahvistamista ihmisten arjessa.

– Tiedämme, että ehkäisevä päihdetyö toimii, tarvitaan vain sitoutumista ja resursseja. Korona on osoittanut, että suuretkin yhteiskunnalliset toimet ja muutokset ovat mahdollisia, kun niihin panostetaan ja sitoudutaan. Päihteistä aiheutuvien haittojen ja ongelmien

ehkäisy tuo säästöjä. Pienilläkin päätöksillä voi olla iso vaikutus, jos jokainen alueen päätöksentekijä ymmärtää ehkäisevän päihdetyön merkityksen ja edistää sitä omalla sektorillaan, muistuttaa Pakarinen.

Uutta ja vanhaa

EHYT ja Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto hyödynsivät jo aiemmista vaaleista tuttua konseptia.

– Vaaliviestinnässä ei ole järkevää luoda aina uutta sanomaa ja kampanjailmetta. Jatkoimme jo hyväksi havaitulla konseptilla, jotta niin päättäjät kuin äänestäjätkin pidemmällä tähtäimellä tunnistavat kampanjamme, kertoo viestintäpäällikkö **Päivi Tiittanen**.

Kuntavaalien osalta yllätystä toi vaalipäivän siirtyminen kesäkuulle koronaepidemian vuoksi. Vuonna 2022 tammikuussa pidettiin Suomen ensimmäiset aluevaalit, joissa valittiin aluevaltuustot hyvinvointialueille. Tähän asti kunnat ovat vastanneet sosiaalihuollon, terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä. Nyt ne siirtyivät hyvinvointialueiden vastuulle.

– Kampanjoiden rakentaminen alkaa hyvissä ajoin. Kuntavaalit menivät helposti, mutta aluevaalien osalta haasteena oli myös ajankohta, joka sijoittui tammikuulle. Tämä tarkoitti sitä, että vaaliviestintää toteutettiin hyvissä ajoin

jo marraskuusta alkaen, kertoo Tiittanen.

Molemmissa kampanjoissa EHYT ja järjestöverkoston jäsenet tekivät sinnikkäästi töitä yhdessä, jotta vaaliviestit saatiin teräviksi. Se tarkoitti pitkäjänteistä taustatyötä ja uudella tavalla ajattelua.

– Loimme kuntavaaleihin perinteiseen tapaan tavoitteet, mutta halusimme tarjota päättäjille enemmän. Loimme kuntien kokojen mukaisesti suositukset siitä, miten ehkäisevää päihdetyötä tulisi niissä toteuttaa. Se on konkreettinen apu monelle kuntapäätäjälle. Tästä on saatu hyvää palautetta. Tulemme tarjoamaan tietoa ehkäisevästä päihdetyöstä myös vaalien välissä. Vaalien jälkeen vaikuttamistyö vasta alkaa, kuvaa Tiittanen.

EHYT ja Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto kampanjoivat sivulla hyvinvointivaalit.fi.

Ehkäisevän päihdetyön perustana on laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015). Lain toimeenpanoa ohjaa ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma (2015–2025). Onnistunut ehkäisevä päihdetyö edellyttää monelle hallinnonalalle ja yhteiskunnan sektorille ulottuvaa yhteistyötä.

EHYT laati ohjeet somen käyttöön työroolissa, jotta työntekijät eivät jää yksin hankalissa tilanteissa.

Työntekijöille tukea somekeskusteluihin

EHYT kannustaa asiantuntijoitaan osallistumaan keskusteluihin sosiaalisessa mediassa. Työhyvinvoinnin turvaamiseksi järjestö laati ohjeet somen käyttöön työroolissa, jotta työntekijät eivät jää yksin hankalissa tilanteissa.

Käyttäydy hyvin ja ole reilu muita kohtaan. Tykkää sisällöistä ja jaa niitä. Kunniota toisten mielipiteitä ja varo provosoitumasta!

Ohjeet ovat poimintoja EHYTin sosiaalisen median oppaasta, joka tukee henkilöstöä viestimisessä ja keskustelujen käymisessä. Oppaassa kerrotaan, miten somea voi hyödyntää omassa työssä, muistutetaan lähdekriittikistä ja tietoturvasta sekä annetaan vinkkejä haastaviin somekeskusteluihin.

EHYT katsoo, että ajassa kiinni olevan organisaation pitää näkyä myös sosiaalisessa mediassa, mutta näkyvyydellä on varjopuolensa. Tämä on ilmennyt somehäirintänä, joka on kohdistunut sekä järjestöön että osaan sen työntekijöistä. Opas syntyi ennen kaikkea tarpeesta suojata henkilöstön työhyvinvointia.

Ennen ohjeiden laatimista EHYT hankki ulkopuolisilta asiantuntijoilta koulutusta somehäirintään torjumiseen.

– Totesimme tuolloin työsuojelullisista syistä, ettemme hyväksy enää yhtään epäasiallista käytöstä, kiusaamista ja häirintää, joka kohdistuu työntekijöihimme sosiaalisessa mediassa, kertoo talous- ja hallintojohtaja **Kari Vuorinen**.

Somessa mielipiteet helposti kärjistyvät

Vihamielisen kielenkäytön kohteena oleminen ei ole EHYTille uutta, mutta nykyisin somekeskustelut tuntuvat saavan entistä helpommin kierroksia.

Päihteisiin ja rahapelaamiseen liittyy vastakkaisia näkökulmia ja taloudellisia intressejä, mikä helposti johtaa mielipiteiden kärjistymiseen. Sosiaalista mediaa käytetään myös tietoisesti negatiivisena vaikuttamiskanavana.

– Usein somehäirinnällä pyritään vaientamaan itselle epämieluisia näkemyksiä esiin tuovat ihmiset tai heikentämään luottamusta. Haluamme tukea asiantuntijoitamme, jotta he jaksaisivat ja uskaltaisivat edelleen ottaa kantaa ja osallistua keskusteluihin, sanoo oppaan koostanut va. toiminnanjohtaja **Marja Pakarinen**.

Yksi häirintään kestoaihe on järjestön saama STEA-rahoitus. Koska se tulee Veikkauksen tuotoista, kaikki eivät pidä järjestön toimintaa uskottavana.

EHYT on koonnut verkkosivuilleen vastauksia usein kysytyihin kysymyksiin, ja vastaa siellä myös rahoitusta koskevaan kysymykseen. Tämäkin antaa taustatukea somekeskusteluihin osallistumiseen, kun samoja asioita ei tarvitse kerrata yhä uudelleen.

Epäasiallista käytöstä ei tarvitse sietää

EHYTin rahapelihaittayksikön päällikkö **Riitta Matilainen** arvostaa järjestön toimia somehäirintään puuttumiseksi. Hän tietää omasta kokemuksesta, miten ikävältä hyökkäysten kohteeksi joutuminen tuntuu.

– Työnantajaa täytyy kiittää siitä, että saimme koulutusta ilmiön taklaamiseen.

Työntekijää ei pidä jättää yksin tällaisen asian kanssa.

Someoppaassa muistutetaan, että ammattitrollit pyrkivät tietoisesti kietomaan vastapuolensa intämisen verkkoon. Asiattomuudet on syytä jättää omaan arvoonsa, eikä jankkaamiseen kannata lähteä. On myös mahdollista hiljentää tai blokata häirikkö, jotta hänen päivityksensä ja kommenttinsa eivät enää osu omiin silmiin.

– Suurin osa keskustelijoista on toki fiksuja tyyppisiä. Niin sanottujen öyhöttäjien osuus on aika pieni, Matilainen toteaa.

Sosiaalisessa mediassa pienikin joukko onnistuu silti usein luomaan mielikuvan, että kaikki ovat itseä vastaan, Marja Pakarinen huomauttaa. Siksi onkin tärkeää kertoa työpaikalla, jos joutuu ahdinkoon keskusteluissa. Samoin on tärkeää osoittaa tukea häirikön kohteeksi joutuneelle.

– Emme sietäisi epäasiallista käytöstä työtovereiltamme tai asiakkailtamme, joten ei sitä tarvitse sietää myöskään sosiaalisessa mediassa, Kari Vuorinen tiivistää.

EHYTin verkkosivuilla julkaistua opasta voivat hyödyntää myös muut organisaatiot, vapaaehtoiset ja järjestöjen luottamushenkilöt.
ehyt.fi/wp-content/uploads/2021/06/Some-ohjeistus_verkkoon.pdf

EPT-verkoston työryhmissä toimitaan ja vaikutetaan

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkoston työryhmät ovat verkoston toiminnan moottori. Niissä syntyvät niin lausunnot, kampanjat kuin koulutuksetkin.

Ehkäisevän päihdetyön (EPT) -järjestöverkoston työryhmät ovat järjestöille vaikuttamisen paikka. Niissä syntyvät lausunnot, kampanjat ja koulutukset.

Tipaton tammikuu on Suomen suurin ehkäisevän päihdetyön kampanja. Sen kehotusta, raitista tammikuuta, vietää noin 17 prosenttia suomalaisista. Kampanja on esimerkki EPT-verkoston yhden työryhmän, viestintätyöryhmän, toiminnasta. Se suunnittelee, kehittää, toteuttaa ja levittää kampanjaa.

– Työryhmät ovat verkoston varsinaisia työrukkasia, luonnehtii EHYT:n koordinaatioyksikön päällikkö **Annika Eloranta**. – Niissä järjestöt pääsevät aidosti toimimaan ja vaikuttamaan, kuten ideoimaan ja suunnittelemaan koulutuksia, seminaareja ja kampanjoita.

Vaikuttamistyötä monella saralla

Työryhmiä on viisi: Huume-, Viestintä-, Koulutus-, Järjestöjen tulevaisuus- ja Lapset, nuoret ja perheet -työryhmä.

Kutakin työryhmää johtaa puheenjohtaja, joka on valittu jostakin verkoston 58 järjestöstä. Käytännön työtä koordinoi EHYT.

Huumetyöryhmä käsittelee ehkäisevän huumeiden lisäksi haittoja vähentävää työtä. Se nostaa huumeiteemoja näkyväksi muun muassa mielipidekirjoituksiin ja antaa erikoisosaamisellaan lausuntoja ja osallistuu kuulemistilaisuuksiin. Työryhmä on laatinut sanaston, jossa ohjeistetaan puhumaan huumeidenkäyttäjistä ihmisarvoa kunnioittavasti. Viime vuonna työryhmä

kokosi keskustelun tueksi käyttöhuoneiden plussia ja miinuksia.

Viestintätyöryhmä suunnittelee ja toteuttaa kampanjaviestintää sekä tukee järjestöjä niiden omassa viestintätyössä. Viime vuoden joulukuussa työryhmä järjesti verkostolle toivotun koulutuksen järjestöjen ja yritysten yhteistyöstä ja sen kehittämisestä. Sometrollaus on ollut ajankohtaisena koulutusteemana useampaan otteeseen.

Lapset, nuoret ja perheet -työryhmän pääpaino on lisätä tietoa ja ymmärrystä päihteiden vaikutuksesta lapsiin ja nuoriin. Työryhmä kartoitti viime vuonna varhaiskasvatuksen osaamista puhua päihteistä. Kartoituksen tuloksena järjestettiin marraskuussa varhaiskasvatuksessa työskenteleville koulutus aiheena Päihteet puheeksi varhaisessa vaiheessa.

Koulutustyöryhmän harteilla on vuositteisten Päihdepäivien järjestäminen, teemojen ja sisältöjen suunnittelu ja seminaarien järjestäminen.

Toiminnanjohtajien kesken pohditaan järjestöjen toimintavalmiuksia ja rahoitusmahdollisuuksia verkoston uusimmassa *Järjestöjen tulevaisuus* -työryhmässä.

Osaaminen yhteistyöksi

Työryhmien voima on niiden monipuolisuudessa.

– Järjestöt tuovat työryhmiin omat teemansa ja ajankohtaiset asiansa, niissä kuullaan, mitä ajassa liikkuu ja kentällä tapahtuu, sanoo Eloranta. – Yhdessä järjestöillä on kantavampi ääni, kuin yksin toimien. Ääntään ne käyttävät antamalla lausuntoja, laatimalla mielipidekirjoituksia, osallistumalla työpajoihin, kuulemis- tai kehittämistilaisuuksiin.

Työryhmien kautta asiantuntijoiden on myös helppo tavoittaa järjestöt yhdellä kertaa, tiedonkulku on tehokasta ja leviää laajalle kattojärjestöistä aluejärjestöille, eri organisaatioille ja vaikuttajille.

– Tärkein anti työryhmillä koko verkostolle on tiedon vaihto ja vaikuttaminen, summaa Eloranta ja toivottaa kaikki halukkaat järjestöverkoston jäsenet tervetulleiksi avoimien työryhmien toimintaan.

Päihdepäivät 2021 järjestettiin ensimmäistä kertaa kokonaan verkkotapattumana. Tapahtumaan osallistui toukokuussa kahden päivän aikana 1600 henkilöä, mikä on Päihdepäivien ennätys. Päihdepäivillä puhujia oli 99, virtuaalisia messupisteitä 32, seminaareja pidettiin 14, maksuttomia seminaareja yleisölle 10. Seminaarien suunnitteluun osallistui 12 verkoston järjestöä.

EHYT aktiivinen arpajaislain uudistuksessa

Rahapelipolitiikka on ollut viime vuosina keskustelun kohteena. Uusi arpajaislaki astui voimaan vuoden 2022 alussa. EHYT teki aktiivisesti töitä ja oli mukana vaikuttamassa arpajaislain uudistukseen vuoden 2021 aikana.

Lain uudistamisen tarkoituksena on rahapelihaittojen torjunta. Tavoite pyritään saavuttamaan monin eri keinoin, joita EHYT on omista lausunnoissaan ajanut jo pitkään: pakollinen tunnistautuminen kaiken rahapelaamisen kohdalla toteutuu vuoden 2023 aikana, markkinoinnin sääntelyä vahvistetaan, ulkomaiseen rahapelitarjontaan puututaan uhkasakin ja estämällä maksuliikenne. Ensimmäisen kerran arpajaislaissa mainitaan, että hajasijoitettujen rahapeliautomaattien sijoittelussa on huomioitava haittojen ehkäisy erityisesti alaikäisten ja haavoittuvaisten ryhmien kohdalla. Lisäksi Veikkaus velvoitetaan luovuttamaan pelaajadataansa tutkimuskäyttöön, jolloin parhaimmassa tapauksessa tutkimus- ja kehittämistyön avulla rahapelihaittoihin pystytään puuttumaan entistä varhaisemmassa vaiheessa.

EHYT seuraa tarkasti tulevien vuosien aikana arpajaislain uudistuksen vaikutuksia rahapelihaittasoon ja tekee vaikuttamistyötä lain mahdollisten valuvikojen korjaamiseksi. Suurimmaksi rahapelihaittojen ja -ongelmien aiheuttajiksi on jo noussut nettirahapelaaminen ja siellä erityisesti nopearytmiset raha-automaattipelit ja vedonlyönti.

Vaikuttavaa verkostotyötä

Päihde- ja pelihaittojen ehkäisy on poikkihallinnollinen tehtävä, joka koskettaa lukuisia eri sidosryhmiä. Valta-kunnallisesti EHYTillä on koko henkilöstönsä kautta erilaisia verkostojäsenyyksiä ja edustuksia noin 235 kappaletta. EHYT tarjoaa verkostojen kautta eri sidosryhmille luotettavaa tietoa päihdehaittojen ehkäisyn tueksi. Verkostoissa tapahtuva työ on osaltaan edistänyt sitä, että ehkäisevän työn tärkeys tulee huomioiduksi myös EHYTin oman toiminnan ulkopuolella. Sote-uudistuksen myötä alueelliset verkostot ovat vahvistuneet ja EHYTiä on pyydetty mukaan useisiin ehkäisevää päihdetyötä ja sote-rakenteita koskeviin työryhmiin. Tärkeimpiä valtakunnallisia verkostoja olivat esimerkiksi kansallinen ehkäisevän päihdetyön ohjausryhmä ja valtioneuvoston nimeämä kansanterveyden neuvottelukunta.

Sidosryhmäkyselyssä mielikuvat EHYTistä ovat erittäin positiiviset. EHYT nähdään vahvasti yhteistyökyyksenä, verkostoituneena ja asiantuntevana. EHYTin merkitys yhteiskunnallisena vaikuttajana päihde- ja pelikysymyksissä, sekä ehkäisevän päihdetyön alueellisena ja paikallisena vahvistajana, on kasvanut entistään sidosryhmäkyselyyn vastanneiden (n=636) mielestä.

EHYT edustettuna kansallisessa strategia- ja ohjelmatyössä

EHYTiltä pyydettiin lausuntoja ja kannanottoja useaan lainvalmisteluprosessiin. Toimintavuonna lausuntoja annettiin 21 kappaletta. Lisäksi osallistuttiin asiantuntijakuulemisiin koskien muun muassa arpajaislakia, mielen hyvinvointia, sisäistä turvallisuutta, päihde- ja riippuvuusstrategiaa, kannabisaloitetta ja sote-uudistusta. EHYT on luotettu toimija, jonka näkemystä arvostetaan ja jonka asiantuntemusta halutaan hyödyntää päätöksenteossa.

Keväällä 2021 julkaistiin kansallinen päihde- ja riippuvuusstrategia. EHYT vaikutti muiden toimijoiden rinnalla siihen, että strategia tuli kirjatuksi hallitusohjelmaan. Strategian tavoitteena on ehkäistä ja vähentää alkoholin, tupakka- ja nikotiinituotteiden ja huumausaineiden käytöstä sekä rahapelaamisesta aiheutuvia riskejä, haittoja ja ongelmia kaikissa ikäryhmissä. Se linjaa myös ennalta ehkäisevää toimintaa koko yhteiskunnassa vuoteen 2030 asti. Myös ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman väliarviointi ja päivitys julkaistiin osana päihde- ja riippuvuusstrategiaa. EHYT osallistui aktiivisesti päivittämiseen, arviointiin ja toimeenpanosuunnitelman kokoamiseen yhteistyössä THL:n kanssa.

Kansainvälinen yhteistyö tuo näkökulmia ja auttaa ennakoimaan

Kansainvälinen yhteistyö tukee EHYTin työn pohjautumista tutkittuun tietoon. Se vahvistaa ennakoivia ja tuo uusia näkökulmia toimintaan. Kansainvälisten verkostojen kautta vaihdetaan ajankohtaista tietoa päihdealan trendeistä sekä hyvistä toimintamalleista ja tutkimuksista.

Toimintavuonna uusia kansainvälisiä yhteistyömuotoja olivat eurooppalainen Mental Health and Well being of Young people hanke (OPH) sekä alkoholisenteita koskeva yhteistyö Ruotsin, Norjan ja Tanskan kanssa (IQ-initiativet). EHYT tuotti vuoden aikana raportin WHO:n vaikuttavista alkoholipoliittisista toimenpiteistä yhteistyössä kansainvälisten toimijoiden ja kirjoittajien kanssa.

EHYT on Maailman terveysjärjestö WHO:n Euroopan aluekomitean hyväksymä akkreditoitu kumppani. Lisäksi kansainvälisiä verkostoja ovat Nordic Alcohol and Drug Policy Networkin (NordAN) hallitus ja European Alcohol Policy Alliance (Eurocare) hallitus. Muita kansainvälisiä yhteistyökumppaneita olivat Global Alcohol Policy Alliance, Euronet–European Addiction Prevention Network, Stiftelsen Nordiska Sällskapet för Upplysning on Spelberoende ja European Anti-Poverty Network.

Tavoitteellista arviointia ja seurantaa

EHYTissä tehtiin säännöllistä seurantaa ja arviointia läpi vuoden. Tavoitteiden toteutumista seurattiin neljännesvuosittain osavuosikatsauksissa, joihin koottiin eri toimintojen edistyminen tavoitteiden mukaisesti ja tunnusluvut. Osavuosikatsausta kehitettiin vuoden alussa lisäämällä siihen osio ”hiljaiset signaalit”. Tällä kartoitetaan ja arvioidaan toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja saadaan tietoa toiminnan kehittämisen tueksi. Poikkihallinnollinen tukitiimi auttoi koko järjestön arvioinnissa ja seurannassa lukemalla ja kommentoimalla raportteja sekä avustushakemuksia. Rahoittajalle (STEA) tehtiin 12 tuloksellisuusraporttia, joissa kuvattiin toiminnan tulokset, tuotokset ja mittarit.

EHYT:n viestintä ja vaikuttamistoiminta

Ehyt.fi-verkkosivuilla vierailtiin

239 274

kertaa.

Uniikkien kävijöiden määrä kasvoi

21 %

edelliseen vuoteen verrattuna.

EHYT mainittiin vuonna 2021 yhteensä

352

kertaa kotimaisessa digitaalisessa mediassa.

EHYTiä koskevan uutisoinnin arvioitu tavoittavuus oli

4,7 miljoonaa

näyttökertaa.

Digitaalisen median mainosarvo oli

noin **1,7 miljoonaa** euroa.

Mainosarvo kuvaa sitä summaa, joka olisi pitänyt maksaa mainontana saman tavoittavuuden aikaansaamiseksi.

EHYT:n omista

sosiaalisen median kanavissa

(Facebook, Twitter, Instagram ja LinkedIn) tehtiin

850

julkaisua.

Someviestinnällä tavoitettiin

1,81 miljoonaa ihmistä.

EHYTiä koskevan sosiaalisen median näkyvyyden potentiaalinen tavoittavuus vuonna 2021 oli

n. 10,4 miljoonaa

näyttökertaa.

Valtakunnallisesti EHYTillä oli

jäsenyys tai edustus noin

235

eri työ- tai ohjausryhmässä tai verkostossa.

Lausuntoja annettiin

21

kappaletta.

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto

Verkosto kasvoi vuoden 2021 aikana

57

järjestöön.

Verkoston **järjestöt tapasivat** toisiaan yhteensä

46:ssa

eri kokouksessa ja osallistujia oli **617**.

Verkosto järjesti

24

koulutusta ja seminaaria, joihin osallistui

3295 henkilöä.

Verkoston sivuilla oli yhteensä

72

blogia ja verkkoartikkeliä.

Verkkosivuja luettiin **57 126** kertaa vuoden aikana.

Verkoston tuottamia videoita katseltiin

1 818 972

kertaa.

Sosiaalisessa mediassa tavoitettiin

480 412

henkeä.

HENKILÖSTÖ JA TALOUS

Henkilöstö

EHYT on valtakunnallinen järjestö, jossa suurin osa henkilöstöstä työskentelee Helsingin keskustoimistossa ja noin neljäsosa aluetoimistoissa eri puolella Suomea. Järjestösektorille on rahoituspohjan vuoksi tyypillistä erilaiset projektit ja hankkeet. Usein tämä tarkoittaa määräaikaista työsuhteita, mutta EHYT on onnistunut rakentamaan organisaationsa siten, että suurin osa työsuhteista on vakituisia.

Vuosi 2021 jatkui poikkeavana koronaepidemian vuoksi. Etätyösuositus jatkui koko vuoden. Etätyöaikana korostui työhyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden merkitys. Säännöllinen kohtaaminen niin työkalvereiden kuin esihenkilöiden kanssa toteutui digitaalisten etäyhteyksien välityksellä.

EHYT on työnantaja, joka ottaa työntekijöiden erilaiset elämäntilanteet huomioon työpaikan käytännöissä. Käytössämme on esimerkiksi joustava ja liukuva työaika, kesätyöaika, mahdollisuus lyhennettyyn työaikaan ja tarvittaessa palkattomaan vapaaseen. Nämä mahdollisuudet ovat helpottaneet etätyöhön sopeutumista sekä työn ja perheen yhteensovittamista epidemiatilanteessa.

Henkilöstön kokemana työhyvinvointi on EHYTissä erittäin hyvällä tasolla verrattuna muihin terveys- ja sosiaalipalvelujen organisaatioihin (asteikolla 1–5: EHYT 4,00 ja muut 3.81). Vuoden 2021 keväällä toteutettiin työyhteisökysely, jonka tuloksissa korostuivat erityisesti kokemukset mahdollisuudesta käyttää omia kykyjä ja taitoja työssä, hyvät vaikutus- ja kehittämismahdollisuudet sekä työyhteisön hyvä henki ja toimiva esimiestyö.

Henkilöstön lukumäärä vuonna 2021:

76

vakituiset **78 %**

määräaikaisten **22 %**

Talous

Avustukset vuodelle 2021

Vuonna 2021 sosiaali- ja terveysministeriö (STM) päätti myöntää Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:lle STEA-avustuksia yhteensä 5 375 464 euroa (5 442 264 v. 2020). STEA yleisavustusta myönnettiin 1 483 000 euroa (1 633 000), toiminta-avustuksia 3 083 464 euroa (3 070 964), hankeavustuksia 724 000 euroa (738 300) ja investointiavustusta 85 000 euroa.

Muita kuin STEA-avustuksia käytettiin vuoden 2021 aikana 420 590 euroa (750 044).

Saaduista avustuksista siirrettiin eteenpäin hankekumppaneille 85 537 euroa.

Organisaatiorakenteen mukainen osastokohtainen tuloslaskelma

Virallisen tuloslaskelman lisänä esitetään organisaation osastorakenteen mukainen laskelma.

Yleisavustetun toiminnan laajuus oli 1 684 971 euroa (1 543 903 euroa vuonna 2020) ja se muodosti EHYTin kokonaisuudesta noin 27 prosenttia. Vuodelle 2021 myönnettiin yleisavustusta 150 000 euroa vähemmän kuin edellisenä

vuonna, koska koronasta johtuen avustusta säästyi vuodelta 2020 lähes 260 000 euroa ja tämän vuoksi vuodelle 2022 siirtymää oli enää noin 69 878 euroa.

Yleisavustuksella toteutettavaan ehkäisevään päihdetyöhön ja viestintään käytettiin 768 050 euroa, joka oli noin 12 prosenttia EHYTin kokonaisuudesta.

Yleisavustuksen turvin maksetaan STEAn ohjeistuksen mukaisesti hallintokulut keskitetysti. Nämä hallintokulut olivat vuonna 2021 yhteensä 904 950 euroa, joka oli noin 14 prosenttia EHYTin kokonaisuudesta. Tietoteknisen ympäristön ja tuen kustannukset olivat 121 574 euroa, joka oli noin 2 prosenttia EHYTin kokonaiskuluista.

Tässä on huomioitava, että hallintokulut pitävät sisällään keskustoimiston vuokra- ja toimitilakulut 391 373 euroa, joka oli noin 6 prosenttia EHYTin kokonaisuudesta. Keskustoimiston vuokrasopimuksen määräaika päättyy 30.4.2022.

Aikuiset -osaston toiminnan laajuus oli 1 631 735 euroa (1 567 770), joka oli noin 26 prosenttia koko toiminnan laajuudesta. Toiminta käsittää viisitoista (15) erikokoista osaa/kustannuspaikkaa, joihin oli myönnetty erilliset avustukset.

EHYTin kulurakenne toiminnoittain 2021

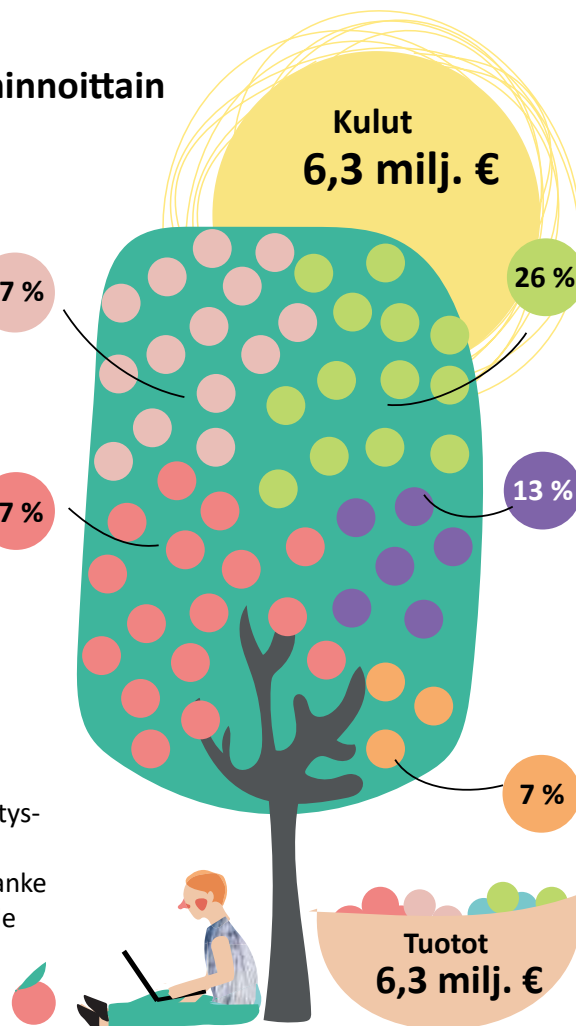
Yleisavustettu toiminta

mm. talous-, henkilöstö-, luottamushallinto, toimitilojen vuokra, ICT-kulut, viestintä, kehittämis- ja arviointitoiminta.

Nuorten parissa tehtävä työ

mm. päihde- ja pelikasvatuksen oppitunnit ja materiaalit peruskouluissa valtakunnallisesti, vanhempainillat, verkkomummola Muruset, Smokefree-toiminta, BuenoTalk-toiminta, kouluttajaverkosto.

Hankkeet, kuten SELVIS-hanke kehitysvammaisille nuorille, Spelkunskap-pelikasvatuksen hanke ja Hadiya-hanke arabian- ja somalinkielisille perheille päihde- ja pelihaittojen ehkäisyyn.

Aikuisten parissa tehtävä työ

mm. työyhteisöt, Elokolo-kohtaamispaikat, valtakunnallinen Päihdeneuvonta, Päihdeasiamies.

Alue-, järjestö- ja vapaaehtois-toiminta

mm. alueellinen työ (aluekoordinaattorit), jäsenyhdistysten tukeminen, kouluttaminen, vapaaehtoistoiminta, kampanjat ja tapahtumat.

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkoston koordinaatio

Noin 50 sosiaali- ja terveysalan järjestön muodostaman verkoston toiminnan koordinointi.

Organisaatorakenteen mukainen osastokohtainen tuloslaskelma

Tuloslaskelmaraportti vuosi 2021	vuosi 2021	vuosi 2020
Varsinainen toiminta		
Tuotot	1 293,88	
Poistot	-1 800,88	-2 401,17
Muut kulut	-2 010,20	
Kulut yhteensä	-3 811,08	-2 401,17
Kulujäämä	-2 517,20	
Varainhankinta	15 527,10	3 360,00
Sijoitus ja rahoitustoiminta yhteensä	1 892,47	1 541,74
Tuottojäämä	14 902,37	
Rahaston käyttö		4 507,55
		-4 507,55
Rahasto siirto	-10 000,00	
Tilikauden ylijäämä	4 902,37	2 500,57
Yleisavustettu toiminta		
Tuotot	11 970,52	18 933,85
Henkilöstökulut	-771 351,56	-719 060,00
Muut toimintakulut	-913 620,35	-843 777,45
Kulut yhteensä	-1 684 971,91	-1 562 837,45
Kulujäämä	-1 673 001,39	-1 543 903,60
Yleisavustus STEA	1 673 001,39	1 543 903,60
Jäämä	0,00	0,00
Aikuiset osasto käytetyt tuotot ja toteutuneet kulut yht*	1 631 735,05	1 567 770,16
Järjestö-, alue- ja vapaaehtoistoiminta käytetyt tuotot ja toteutuneet kulut yht*	851 840,26	652 497,83
Nuoret osasto käytetyt tuotot ja toteutuneet kulut yht*	1 676 938,06	1 877 558,32
EPT koordinaatio käytetyt tuotot ja toteutuneet kulut yht*	433 948,75	327 134,18
STEA Ak4 Koordinaatio sis. päihdepäivät	433 948,75	327 134,18
Tuotot ja kulut yhteensä	6 283 245,11	5 990 199,11
* Osastokohtaisessa laskelmassa tuotot ja kulut on netotettu	-6 283 245,11	
** Uusi esitystapa otetaan käyttöön vuonna 2020 ja siksi vertailua edelliseen vuoteen ei ole esityksessä	0,00	
	tuotot	6 288 147,48
	ero	4 902,37

Järjestö-, alue- ja vapaaehtoistoiminnan -osaston laajuus oli 851 840 euroa (652 497) eli noin 13 prosenttia koko toiminnasta. Toiminta käsittää neljä (4) erikokoista osaa/kustannuspaikkaa, joihin oli myönnetty erilliset avustukset. Ero toiminnan laajuudessa johtuu siitä, että vuodelta 2020 koronaongelmien vuoksi siirtynyttä avustusta saatiin käytettyä vuoden 2021 aikana toimintaan.

Nuoret -osaston toiminnan laajuus oli 1 676 938 euroa (1 877 588) eli noin 27 prosenttia koko toiminnasta. Toiminta käsittää yhdeksäntoista (19) erikokoista osaa/kustannuspaikkaa, joihin oli myönnetty erilliset avustukset. Toiminnan pienentyminen johtuu pääasiassa EU/STM Kannabisinterventio -projektin päättymisestä.

Ehkäisevän päihdetyön koordinaatioverkoston toiminnan laajuus oli 433 948 euroa (327 134) eli noin seitsemän (7) prosenttia koko toiminnasta. Toiminta käsittää kaksi (2) osaa/kustannuspaikkaa, joihin on myönnetty yksi avustus. Toiminnan laajuuden muutos johtuu siitä, että vuonna 2021 järjestettiin Päihdepäivät, kun koronan vuoksi vuonna 2020 tilaisuus jouduttiin peruuttamaan.

Taloudellinen tilanne hyvä

Avustusten ja talouden näkökulmasta EHYTin tilanne on hyvä. Asemamme kansalaisjärjestötoimijana on vähintäänkin hyvä. Valtion, kuntien ja yksityisten tahojen tekemien avustuspäätösten perusteella voidaan arvioida, että EHYTin avustustoiminnallinen asema ja luottamus yhdistykseen on hyvä.

EHYTille myönnettiin 13.9.2021 uusi toistaiseksi voimassa oleva rahankeräyslupa RA/2021/1141. Sen mukaisesti varainhankintaa ja rahankeräystoimintaa jatkettiin. Varainhankinnan tuotot olivat 15 500 euroa, josta rahankeräyksen myötä saatiin noin 2 000 euroa, jäsenmaksutuloina 3 500 euroa ja Pelitoiminnan tutkimussäätiö sr. toiminnan päättymisen jäämä pääoman osuus 10 000 euroa.

Maksuvalmius oli koko vuonna hyvä. Olemme pystyneet maksamaan kaikki laskut ajallaan.

Valtionavustuslainsäädännön vuoksi EHYT ei voi tuottaa ylijäämää avustetulla toiminnallaan, joten se ei voi kasvatata omaa pääomaansa muutoin kuin varainhankinnalla tai liiketoiminnalla. EHYTin nauttima avustuksellinen luottamus on suuri, mutta koska se ei ole palveluntuottaja, se ei pysty tekemään sen puitteissa toiminnallaan voittoa tai ylijäämää. Siksi laskennallinen vakavaraisuus on aina tunnuslukujen valossa heikko. Vakavaraisuus ei kuitenkaan tässä yhteydessä heijasta asioiden huonoa hoitoa, vaan huonosti kansalaisjärjestötoimintaan sopivaa indikaattoria.

Toiminnan taloudellinen laajuus

Vuoden 2021 toiminnan kokonaistuotot olivat 6 288 147 euroa ja kokonaiskulut 6 283 245 euroa. Tilikauden 1.1.–31.12.2021 ylijäämä oli 4 902,37 euroa. Toiminnan laajuus kasvoi edellisestä vuodesta noin 5 prosenttia. Tämä johtuu siitä, että pystyimme toimimaan paremmin koronan vai-vaamassa yhteiskunnassa ja käytimme edelliseltä vuodelta säästyneitä avustuksia. STEA-avustusten osuus kokonaistuotoista oli 86 prosenttia.

Taulukko, Toiminnan toteutuneet tuotot ja kulut

Toteutuneet tuotot ja kulut (€)	2021	2020
Toiminnan kokonaistuotot	6 288 147	5 992 700
Toiminnan kokonaiskulut	6 283 245	5 990 199
Ylijäämä	4 902,37	2 500,57

Vuonna 2021 COVID-19 -pandemiaan alettiin tottua ja sopeudimme toimimaan joskus tiukkojakin viranomaismääräyksiä noudattaen.

Kansalaisjärjestötoiminnan ydintä on ihmisten kohtaaminen erilaisissa fyysisissä ympäristöissä eri puolilla Suomea. Kohtaamiset opittiin muuttamaan pakon edessä erilaisten tietoteknisten ratkaisujen avulla tehdyiksi tapaamisiksi. Muun muassa kokoukset, koulutukset ja tiimien tapaamiset alettiin järjestää pääosin etäyhteyksin.

Tilikauden päättyessä yhdistyksen palveluksessa oli 76 henkilöä ja vuoden 2021 aikana henkilöstöä oli keskimäärin 75 henkilötyövuotta ja työllistettyjä 10 henkilötyövuotta. Vuoden aikana maksettiin palkkoja ja palkkioita 3 297 717,77 euroa yhteensä 184 henkilölle. Palkkoja maksettiin 112 työntekijälle, joista työllistettyjä oli 25. Palkkioita maksettiin 72 henkilölle, joista 39 oli kouluttajaverkoston kouluttajaa ja 33 muuta henkilöä.

Henkilöstökulut olivat 65 % toiminnan kuluista, toimitilakulut 8 % ja matkakulut vain reilun prosentin (1,4) kokonaiskuluista.

Yhdistyksen hallituksessa on 12 jäsentä ja valtuustossa on 22 jäsentä. Hallituksen tai valtuuston jäsenille ei ole maksettu palkkioita.

Poikkeustilan aikana on edelleen todettava, että EHYT on pystynyt luomaan tietoteknisen toimintaympäristönsä yhdessä Frendyn (ent. Mikrovirta Oy) kanssa toimivaksi ja luotettavaksi. Vuoden 2021 aikana kilpailutettiin kannettavien tietokoneiden hankinta ja ICT-ylläpito. Näiden kilpailutusten ja hankintojen myötä voimme luottaa siihen, että vastaisuudessa laitteet toimivat hyvin ja yhteydet toimivat. Laittehankinnan kilpailutuksen voitti Konekotka Oy ja ylläpitokilpailutuksen Frendy. STEAn kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti vuodelta 2020 siirtyneillä avustuksilla voitiin hankkia uudet laitteet omaksi aikaisemman leasingvuokrauksen sijasta. Näin eri avustuksissa edelliseltä vuodelta säästynyttä avustusta voitiin käyttää kustannuspaikkakohtaisesti kohdentaen kannettavien tietokoneiden maksamiseen. Tämä on myös peruste edellistä vuotta suurempiin kustannuksiin.

ICT-ylläpidon kilpailutus tuli toteuttaa EU-hankintarajan (214 000 euroa) ylittävänä julkisena hankintana. Hallintokulujen kasvu johtui kilpailutusten toteuttamiseen hankitusta konsultoinnista.

Henkilöstökulut pysyivät varsin samalla tasolla verrattuna edelliseen vuoteen. Vapaaehtoisten henkilöstökulujen kasvu verrattuna edelliseen vuoteen johtuu siitä, että vuonna 2021 pystyttiin jo tiimien kokouksia järjestämään.

Erilaisten sähköisten materiaalien, videoiden, infograafien yms. tekemiseen käytettiin selvästi edellisiä vuosia enemmän avustusta ja siksi markkinoinnin ja materiaalien kulut ovat kasvaneet edellisvuodesta. Nämä ovat olleet myös kohteita,

joihin käytettiin edelliseltä vuodelta siirtyneitä avustuksia.

Muiden toimintakulujen osalta erilaisten tutkimuslistien selvitysten ja kyselytutkimusten tilausten määrä on edellisvuosia suurempi. Samoin jäsenjärjestöjen paikallinen toiminta ja niiden tukeminen lisääntyi edellisestä vuodesta. Virtuaalisten Päihdepäivien striimauksen kustannukset ovat hyvinkin samaa luokkaa livetilaisuuden tilavuokrien kanssa ja siksi nämä striimaukset myös selittävät kulujen kasvua muiden toimintakulujen osalta.

STEA:n yleis- ja toiminta-avustukset olivat 79 % kokonaistuotoista, STEA-projektiavustukset 8 % ja muut tuotot 7 % kokonaistuotosta. Muiden avustusten osuus on 7 %.

Omakatteisen rahaston (Terveys ry) käytettävissä olevat varat vuoden 2021 lopussa olivat 10 814,15 euroa.

Pelitoiminnan tutkimussäätiö sr. lahjoitti toiminnan päättymisensä yhteydessä osan loppupääomastaan, 10 000 euroa, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:lle, jonka hallitus päätti perustaa lahjoituksesta omakatteisen rahaston. Tämän rahaston käytettävissä olevat varat ovat 10 000 euroa.

Vuonna 2021 saatiin 85 000 euroa STEA:n B8813 investointiavustusta Lahden Elokolon osuudelle Asunto Oy Lahden Vuorikatu 14 julkisivuremontin perustamiskustannuksiin.

Tutkimus ja kehittämistoiminta

EHYT ry:ssä tehdään kehittämistoimintaa niin toiminta- kuin projektiavustusten turvin. Merkittävin kehittämisresurssi on erilliset projektiavustukset, joita saadaan valtion avustuksina ja yksityisistä lähteistä. STEA:n projektiavustuksia käytettiin vuoden 2021 aikana 517 146 euroa. Uusimpana STEA avustei-

senä projektiavustuksena käynnistyi Sporttihanke. Käynnissä olevien projektien osalta voidaan mainita Selvis- projekti, jossa kehitetään kehitysvammaisille suunnattuja päihde- ja pelikasvatusmenetelmiä, sekä HADIYA-projekti, joka toteuttaa somalin- ja arabiankielisen väestön kanssa ehkäisevää päihde- ja rahapelihaittatyötä.

Brita Maria Renlunds Minne sr avustuksella toteutetaan Spelkunskap-projektia ruotsinkielisen väestön pelihaittojen ehkäisemiseksi. Avustusta myönnettiin 80 000 euroa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella toteutetaan Osaa- miskeskushanketta alihankintana kolmeen eri kehittämiso- sioon. EHYTille delegoitujen avustusten määrä vuonna 2021 oli 258 939 euroa.

Muita tutkimus- ja kehityskuluja on kirjattu tilinpäätökseen 89 793 euroa. EHYT ei tee varsinaista tutkimustoimintaa, mutta tilaa erilaisia kyselytutkimuksia. Esimerkiksi vuoden 2021 aikana toteutettiin Taloustutkimuksella kyse- lytutkimus rahapelikäyttäytymisestä korona-aikana, Innolink Researchilta sidosryhmätutkimus sekä sisäisen viestinnän analyysiä Tutkimustoimisto Vastakaiku Oy:ltä.

Päihdeasiamiestötoiminnalle tilattiin Nuorisotutkimusseura ry:ltä tutkimus päihdepalvelujen saatavuudesta.

EHYTillä ei ole taseeseen aktivoituja kehittämisvaroja.

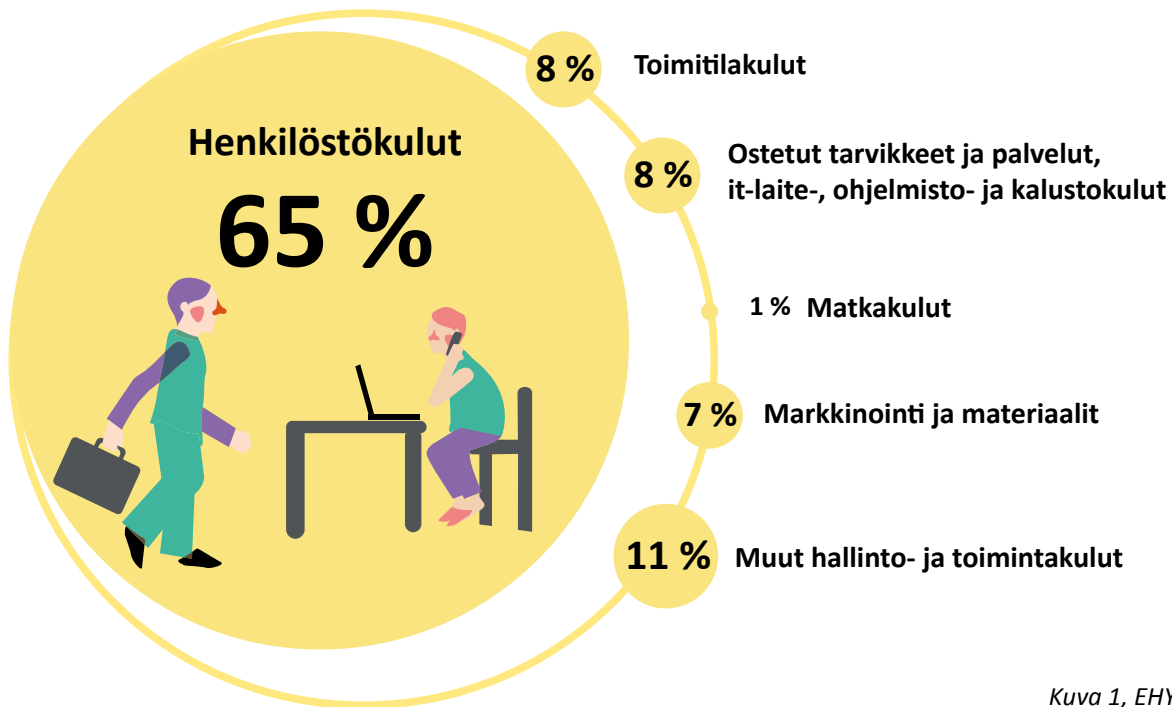
Muut talouteen vuonna 2021 liittyneet seikat

Talousyksikön tavoitteena on huolehtia EHYT:n taloudesta ja hallinnosta siten, että kaikki sen vastuulla olevat tehtävät tulevat hoidetuksi luotettavasti, tehokkaasti ja tuloksel- lisesti. Kirjanpito hoidetaan itse Visma Fivaldi sovelluksella

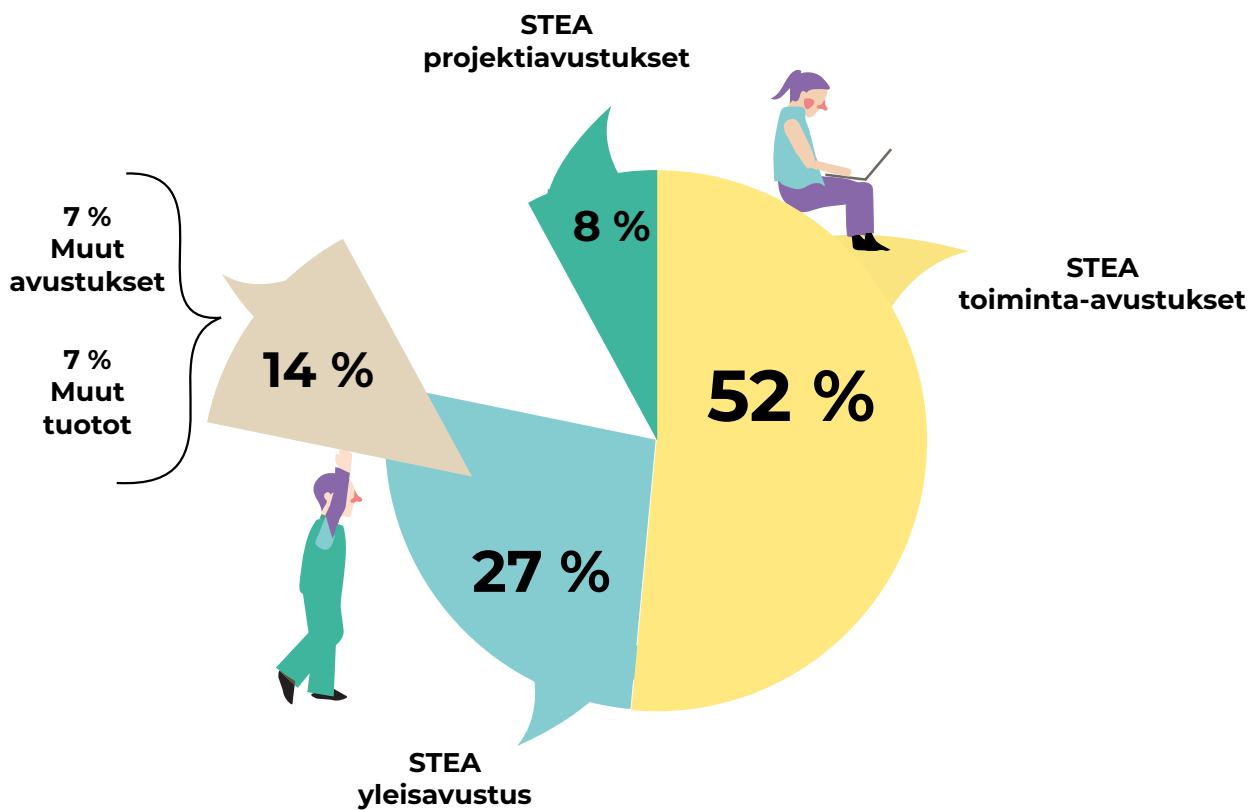
Toiminnan toteutuneet kulut

Toteutuneet kulut	2021	2020	Muutos €	Muutos %
Kulut yhteensä	6 283 245	5 990 199	293 046	4,7
Henkilöstökulut	3 954 591	3 961 929	-7 338	-0,2
Vapaaehtoiset henkilöstökulut	177 426	156 402	21 024	12,4
Ostetut tarvikkeet ja palvelut	105 361	113 069	-7 708	-5,5
Toimitilakulut	507 896	536 654	-28 758	-5,2
Atk-laite- ja -ohjelmistokulut	375 108	290 621	84 487	29,3
Muut kone ja kalustokulut	8 463	12 312	-3 849	-9,9
Matkakulut	90 442	95 781	-5 339	-1,7
Markkinointi ja materiaalit	444 657	328 676	115 981	30,8
Hallintopalvelut	56 848	31 599	25 249	63,0
Poistot	1 800	2 401	-601	-14,1
Muut hallintokulut	234 242	253 428	-19 186	-7,2
Muut toimintakulut	326 411	207 326	119 085	88,1

EHYTin kulurakenne 2021

Kuva 1, EHYT toiminnan kulut

Kuva 2, EHYT toiminnan tuotot

ja palkanlaskenta on ulkoistettu Rantalainen Lahti Oy:lle. Tilikauden aikana on tehty hankintakilpailuja hankintalain ja STEAn edellyttämällä tavalla. Kannettavien tietokoneiden hankinnan ja ICT-ylläpidon lisäksi vuonna 2021 kilpailutettiin palkanlaskentapalvelut. Tilintarkastajana toimii tarjouskilpailun perustella KHT Hannu Riippi BDO Oy:sta.

Matkalaskujen, luottokorttilaskujen ja virikeseteleiden hallintaa muutettiin paperikäsitteistä sähköisiin sovelluksiin.

Keskustoimistossa on alivuokralaisena Enter ry, Carnivore Oy ja Pelitoiminnan tukisäätiö sr.

Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät

EHYT on ollut yksi keskeisiä alimpien työmarkkinoiden ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevien ihmisten palkkatukityöllistäjiä matalan kynnyksen Elokolo-kohtaamispaikkatoiminnassa jo kolmenkymmenen vuoden ajan. Siinä yhteydessä on toteutettu valtion toivetta työllistämiseen ja annettu ihmisille mielekäs keino palata takaisin työmarkkinoille. Elokolot ovat toimineet yhteistyössä jäsenjärjestöjen kanssa ja palkkatuetut työntekijät ovat olleet tärkeitä Elokolojen kävijöiden auttamisessa ja tukemisessa.

Aluehallintovirastot keskeyttivät vuonna 2021 osan palkkatukien maksamisesta selvittääkseen yli 30 vuotta toteutetun toimintamallin soveltuvuuden nykytilaan. EHYT on paikallisyhdistyksiltä saatujen valtakirjojen turvin toteuttanut jäsenyhdistyspalveluna niille työnantajapalvelut. Näin ei voitane enää jatkaa. Palkkatukiasian selvitysprosessi on käynnistetty hyvässä hengessä ministeriön ja KEHA-keskuksen kanssa. Käsittelemme mukaan he pyrkivät ja haluavat ratkaista asian mahdollisimman vähin oikaisutoimenpitein. EHYT on aloittanut uusien palkkatukien osalta viranomaisen ohjaamaan käytäntöön ja hakee itse palkkatuet, maksaa palkat ja pyytää palkkatuet maksuun. Tämä on sujunut ongelmitta. EHYTille maksamattomia palkkatukia on kirjattu saamiseksi tilinpäätökseen 63 824,23 euroa, joista vuoden 2022 kuluessa on jo saatu 15 694,80 euroa. Saamatta on siis vielä 48 129,43 euroa (1.3.2022).

EHYT toteuttaa Osaamiskeskustoimintaa alihankintana kolmelle eri toimijalle: Lahden kaupungille, Into ry:lle (ent. Työpajayhdistys ry) ja XAMK ammattikorkeakoululle. Opetus- ja kulttuuriministeriö tekee avustuspäätökset vuosittain ja avustusten käyttöaika on vain vuoden päättyen maaliskuun lopussa. Tämän vuosittaisen avustuspäätöksen myötä EHYTille tehdään avustuksen delegointisopimus kunkin kumppanin taholta. Tämän ja edellisen osaamiskeskuksen hankekokonaisuuden välillä oli eduskuntavaaleista johtunut yhden kuukauden tauko, koska ohjelmakokonaisuudet noudattavat kunkin hallituksen linjauksia ja päätöksiä. EHYT on saanut toimihenkilöliitto ERTOLta kirjeen, jossa todettiin, että EHYT olisi toiminut väärin näissä nivelvaiheissa tapahtuneen määräaikaisen työsuhteen päättämisessä sekä esittänyt 20 000 euron korvausvaatimuksen. Olemme laatineet työnantajaliiton Hyvinvointiala HALI ry:n toimesta vastineet ERTOLle syyskuussa 2021 emmekä ole kuulleet asiasta sen jälkeen.

Tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat ja näkymät tulevaan

Sosiaali- ja terveysministeriö myönsi EHYT ry:lle avustuksia vuodelle 2022 yhteensä 4 686 964 euroa, joka on 688 500 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Toimintabudjetti vuodelle 2022 vahvistettiin siten, että kulut ja tuotot ovat noin 7,3 miljoonaa euroa, jolloin kasvua edelliseen tilinpäätökseen on 1 017 000 euroa eli 16 %.

EHYT solmi viisivuotisen vuokrasopimuksen Antilooppi Ky:n kanssa osoitteeseen Elimäenkatu 17–19. Uusi toimisto on noin 900 neliometriä ja tämän sopimuksen myötä voidaan säästää yli 30 prosenttia tulevien vuosien vuokratuloista.

Eduskuntapuolueet pääsivät sopuun Veikkauksen edunsaajien rahoituksen tulevaisuudesta 8.2.2022 ja julkistetussa yhteisymmärryksessä eduskuntapuolueet sitoutuivat turvaamaan Veikkauksen edunsaajien rahoituksen ainakin vuoteen 2026 saakka.

Parlamentaarinen yksituumaisuus antaa tällä tietoa hyvän näkymän tulevaan. Epävarmuutta lisää sen sijaan, että eduskuntapuolueiden nyt tekemällä ratkaisulla osittain mitätöidään vasta noin viisi vuotta sitten rahapeliyhtiöiden yhdistämisessä annetut lupaukset ja lakiin tehdyt kirjaukset, kun veteraanirahat irrotetaan kokonaisuudesta vastoin peliyhtiöiden yhdistyessä arpajaislakiin tehtyä kirjausta. Käytännössä tämä on leikkausta sote-järjestöjen rahoituskehitykseen. www.soste.fi 25.3.2022

TULOSLASKELMA

	1.1.–31.12.2021	1.1.–31.12.2020
TUOTOT		
Avustukset	4.181.462,61	4.110.040,80
Muut Tuotot	423.363,20	333.853,54
TUOTOT YHTEENSÄ	4.604.825,81	4.443.894,34
KULUT		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-3.297.717,77	-3.477.035,10
Henkilöstösivukulut	-656.873,47	-484.893,84
Henkilöstösivukulut yhteensä	-3.954.591,24	-3.961.928,94
Poistot	-1.800,88	-2.401,17
Muut toimintakulut	-2.326.852,99	-2.025.869,00
KULUT YHTEENSÄ	-6.283.245,11	-5.990.199,11
VARSINAISEN TOIMINNAN KULUJÄÄMÄ	-1.678.419,30	1.546.304,77
Varainhankinta	18.427,81	3.360,00
TUOTTO/KULUJÄÄMÄ	-1.659.991,49	-1.542.944,77
Sijoitus- ja rahoitustoiminta		
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista	2.047,50	1.942,50
Muut korko- ja rahoituskulut		42,59
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-155,03	-443,35
Sijoitus- ja rahoituskulut yhteensä	1.892,47	1.541,74
TUOTTO/KULUJÄÄMÄ	-1.658.099,02	-1.541.403,03
Yleisavustukset		
STEAvustukset	1.673.001,39	1.543.903,60
Yleisavustukset yhteensä	1.673.001,39	1.543.903,60
Rahasto		
Rahaston siirto	-10.000,00	
Rahasto yhteensä	-10.000,00	
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	4.902,37	2.500,57

TASE

Vastaavaa	31.12.2021	31.12.2020
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	5.402,63	7.203,51
Muut aineelliset hyödykkeet	140.845,24	104.227,38
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	146.247,87	111.430,89
Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet	1,00	1,00
Sijoitukset yhteensä	1,00	1,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	146.248,87	111.431,89
OMAKATTEISTEN RAHASTOJEN KATTEENA OLEVAT VARAT		
Terveys ry rahasto	15.321,70	15.321,70
OMAKATTEISTEN RAHASTOJEN KATTEENA OLEVAT VARAT YHTEENSÄ	15.321,70	15.321,70
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	90.473,99	90.173,99
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	90.473,99	90.173,99
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	37.325,37	29.558,40
Muut saamiset	88.214,78	216.582,50
Siirtosaamiset	171.514,08	140.172,51
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	297.054,23	386.313,41
Rahat ja pankkisaamiset	1.531.788,52	1.898.068,45
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	1.919.316,74	2.374.555,85
Vastaavaa yhteensä	2.080.887,31	2.501.309,44

TASE

Vastattavaa	31.12.2021	31.12.2020
OMA PÄÄOMA		
Yhdistyspääoma		
Yhdistyspääoma Ry	102.529,67	102.529,67
Yhdistyspääoma yhteensä	102.529,67	102.529,67
Omakatteinen rahasto	20.814,15	10.814,15
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	155.896,27	153.395,70
Tilikauden voitto (tappio)	4.902,37	2.500,57
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	284.142,46	269.240,09
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	922.946,93	1.380.757,40
Ostovelat	237.451,78	211.705,71
Muut velat	64.506,43	64.513,26
Siirtovelat	571.839,71	575.092,98
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	1.796.744,85	2.232.069,35
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	1.796.744,85	2.232.069,35
Vastattavaa yhteensä	2.080.887,31	2.501.309,44

LIITTEET

Hallitus

Hallituksen jäsenet

Tainio Hanna pj.
 Muhonen Marjo varapj.
 Autere Minna
 Babb Anne
 Jokilampi Jarmo
 Komulainen Annu
 Koskinen Timo
 Kujala Johanna
 Saarinen Aija
 Sundell Pia-Lisa
 Vastamäki Martti
 Viljanen Heidi

Varajäsenet

Pasanen Anneli
 Anttonen Minna
 Forsström Markku
 Snäll Eva-Greta
 Lautala Tuula
 Nurmela Adéle
 Jussila Perttu
 Vierikko Joel
 Sunikka Sanna
 Neuvonen Mia
 Aaltonen Kari
 Salo Terttu

Valtuusto

Valtuuston jäsenet

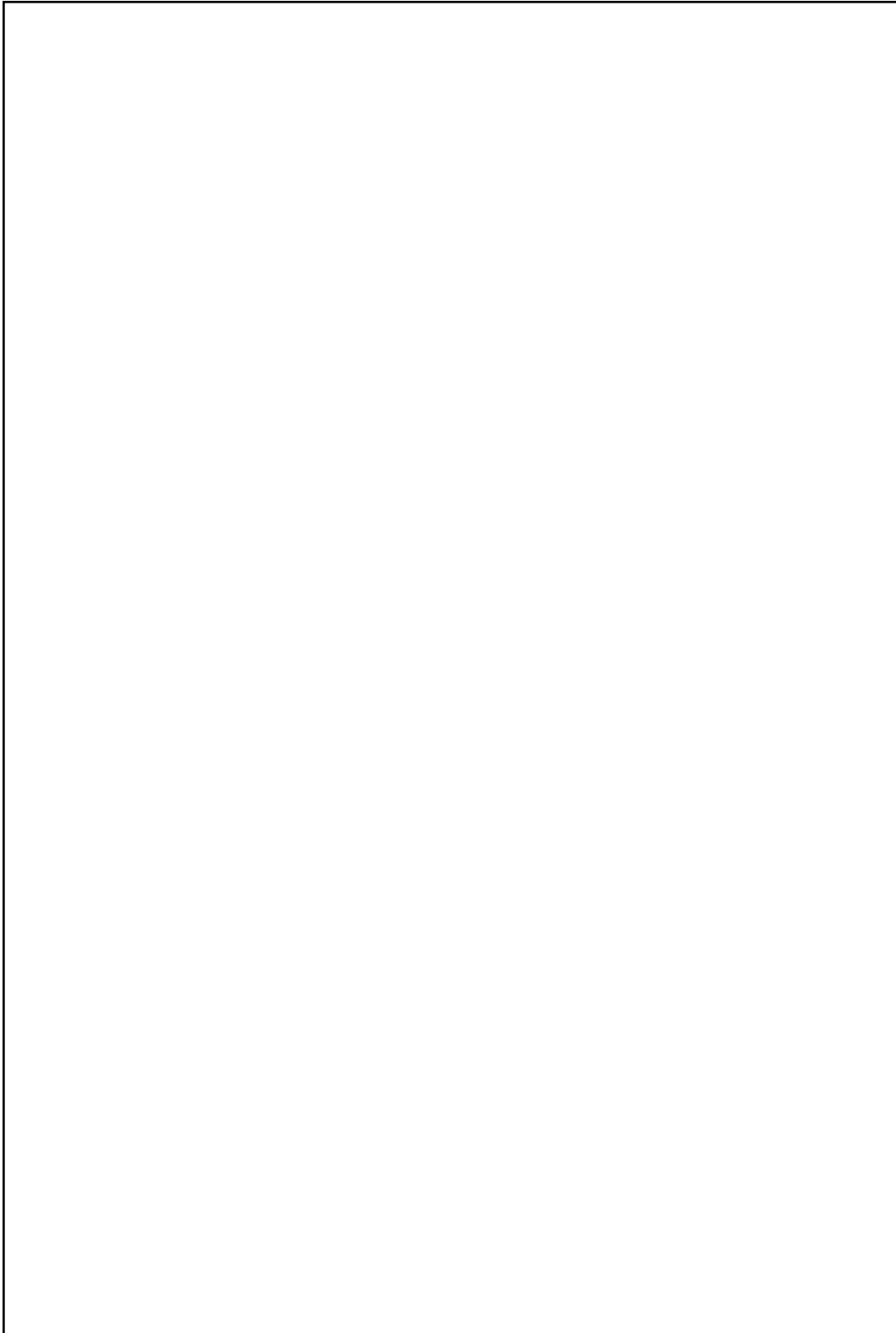
Puska Pekka, pj
 Savolainen Minna, varapj
 Carpelan Christa
 Heino Sini
 Holsti Emma
 Honkonen Antti
 Huhta Jaana
 Hytti Antti
 Lahti Eija
 Mamia Matti
 Nahkuri Janne
 Nieminen Sirpa
 Paldanius Terhi
 Palosaari Anneli
 Raitoharju Marja
 Rask Tuulikki
 Siimes Ilpo
 Siimes Ulla
 Törmänen Eija
 Kailasmaa Marko
 Viitaniemi Elina
 Virtanen Teemu
 Hovi Henna

Varajäsenet

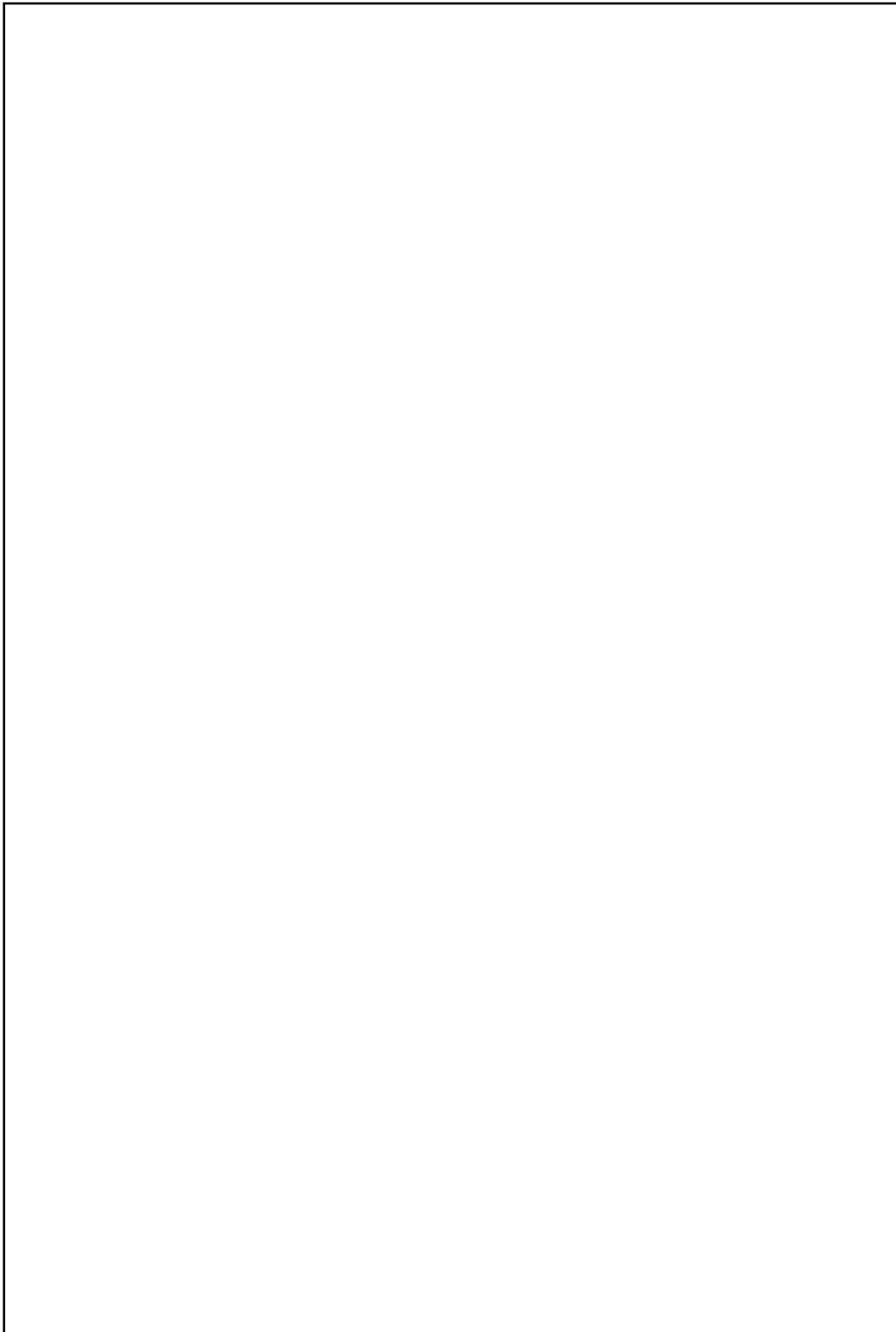
Suomi Minna
 Teikko Sami
 Ikonen Mari
 Haapala Ismo
 Niemi Jyri
 Puolakka Kari
 Pakarinen Seija
 Heikkinen Olli
 Heistaro Jouko
 Repo Liisa
 Ali Jama
 Hakolampi Anni
 Laaksonen Jani
 Huusko Matti
 Rajala Tiina
 Lepistö Eerik
 Ylänkö Arja Katriina
 Suhonen Anna-Reetta
 Katajisto Marjo
 Heikkilä Anne
 Saarela Niko
 Lindh Harry
 Muut varajäsenet
 Korpela Jouni
 Katajisto Marjo
 Heikkilä Anne
 Lindh Harry

EHYTin jäsenyhdistykset 31.12.2021

Alkoholiperheessä kasvaneiden tuki ry	Nuorten Kotkien Keskusliitto
Asukasyhdistys Neljäs Avain ry	Nuorten Palvelu ry
Aurinkoinen Hymy ry	Nuorten Puolesta ry
Barnavårdsförening	Nyyti ry
E.T.U. – Elämän hallinta, Tuki ja Uudistuminen ry	Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry
EHYT ry:n Turun seudun paikallisyhdistys ry	Oulun Seudun EHYT ry
Elä terveesti ry	Pirkkalan Elopilkku ry
Eläkeliitto ry	Pohjanmaan Syöpäyhdistys ry
Eläkeläiset ry	Pohjois-Karjalan kansanterveys ry
Eläkkeensaajien Keskusliitto ry	Pohjois-Savon Syöpäyhdistys ry
Elämäntaidon ja Vanhemmuuden Tuki ry	Porin seudun elämäntapayhdistys ry
Erkki Poikosen säätiö	Porin Seudun Työttömät ry
Espoon maahanmuuttajien yhdistys Esmä ry	Pormestarinluodon asukasyhdistys ry
Etelä-Karjalan työ- ja asukastapayhdistys Ekta ry	Potilas- ja sosiaaliapu ry
FinFami-Mielenterveysomaiset Etelä-Karjala ry	Prometheus-leirin tuki ry
Hang On ry	Päihdepoliittinen Sosialidemokraattinen Yhdistys ry
Helsingin Eloset ry	Rahtarit ry
Helsingin Jyry ry	Rahtiuden Ystävät ry
Helsingin Optimistit ry	Raittiusyhdistys Sarastus III ry
Helsingin Sosiaalinen Oikeudenmukaisuus ry	Rauman Seudun Työnhakijat ry
Hoivakotilo ry	Rautatieläisten Raittiusliitto ry
Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry	Romano Missio ry
Jyväskylän seudun EHYT ry	Rovaniemen Seudun Mielenterveysseura ry
Jyväseudun työllistämisyhdistys JST ry	Rovaniemen seudun Terveys ry
Kajaanin Työvoimayhdistys ry	Salon taide ja filosofia ry
Kauhavan Seudun Vanhustenkotiyhdistys ry	Sampolan Asukkaat ry
Kemin Into ry	Soroppi ry
Keski-Suomen Syöpäyhdistys ry	Sosialidemokraattiset Nuoret ry
Kesäkotiyhdistys Kallioniemi ry	Spartak Kajaani ry
Kirkkopalvelut ry	Stiftelsen Bensow
Kokkolanseudun Ehyt ry	Substance abuse and mental health association SAMHA RY
KoKoA – Koulutetut Kokemusasiantuntijat ry	Suoja-Pirtti ry
Korkkikiinni ry	Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – SAKKI ry
Korson Kaiku ry	Suomen Demokratian Pioneerien Liitto ry (PINSKUT)
Kotien Puolesta Keskusliitto ry	Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry
Kotkan Korttelikotiyhdistys ry	Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry
Kotkan Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys ry	Suomen Romanifoorumi ry
Koulutus Elämään Säätiö	Suomen Terveystieteiden Liitto STHL ry
Kouvola Korttelikotiyhdistys ry	Suomen Vanhempainliitto ry
Kouvola Liikenneraittiusjärjestö ry	Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry
Kriminaalihuollon tukisäätiö sr	Tampereen Liikenneraittiusyhdistys ry
KRIS-Suomen keskusliitto ry	Tampereen seudun EHYT ry
Kumppanuuskeskus Luotsi ry	Tapanilan Työväenyhdistys ry
Kunnon Elämä ry	Terveys ry:n Ilmajoen osasto ry
Kunnon Elämä Turun Aluekeskus ry	Terveys ry:n Kosken TL paikallisosasto ry
Kuopion ruoka-apu ry	Terveys ry:n Raisio alueyhdistys ry
Kymenlaakson Elämäntapayhdistys Kelo ry	Terveys ry:n Siilinjärven paikallisyhdistys ry
Kyrön Eloiset ry	Terveys ry:n Ylistaron paikallisyhdistys ry
Lahden Elokolon Ystävät ry	Tiurahovin Ystävät ry
Lapin Elämäntapayhdistys ry	Turun Alueen Elämäntapayhdistys ry
Lappeenrannan seudun mielenterveysyhdistys ry	Turun seudun TST ry
Liikenne ry	Työttömien Keskusjärjestö ry
Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat ry	Työväen Retkeilyliitto ry
Lintulammen Asukasyhdistys ry	Uudenmaan Työttömien Yhdistysten Aluejärjestö – UUTTA ry
Maunulan Spinni ry	Vaalan Toiminta-apu ry
Mikkelin työttömät ry	Vantaan Työnhakijat ry
Mope ry	Vasemmistonuoret ry
Mukkulan Toimintakeskuksen Kannatusyhdistys ry	Vesaisten Keskusliitto ry
Naistenkartano ry	Vihreiden nuorten ja opiskelijoiden liitto ry
Nokian Seudun Elämäntapayhdistys Nokkolo ry	ViisNollaTuki ry
Nuorisokasvatussäätiö	Väinön ja Kyllikin seura ry

@EHYTry

ehytry

ehyt.fi

ehkäisevä-päihdetyö-ehyt-ry

